Årsrapport 2018

Barnas museumsskulptur i lab1. på Moss by- og industrimuseum. Foto: Eileen Jahren Eriksen

ØSTFOLD MUSEENE

Borgarsyssel Museum • Storedal kultursenter • Kystmuseet Hvaler • Haldenvassdragets Kanalmuseum
Halden historiske Samlinger • Fredrikstad Museum • Folkenborg Museum • Moss by- og industrimuseum
Trollull fellesmagasin • Museumstjenesten • Østfold fylkes billedarkiv

ÅRSRAPPORT 2018

01. FORORD 4
02. STRATEGI- OG MÅLOPPNÅELSE 6
Visjon, verdier og mål 7
Holde fokus på kjerneoppgaver 7
Sikre helhet og bærekraft og tydeliggjøre virksomheten internt og ekstert 7
Utvide perspektivet 8
Søke samarbeidspartnere 8
03. SAMLINGSFORVALTNING 10
Trollull Fellesmagasin og Museumstjenesten 11
Østfold fylkes billedarkiv 11
Driftsavdelingen 12
Beredskapsgruppa for industridokumentasjon i Østfold 14
Avdelingenes samlings og forvaltningsarbeid 16
04. FORSKNING I ØSTFOLDMUSEENE 18
Kompetansebygging og nettverksarbeid 18
Andre pågående prosjekter 19
Trykksaker/publikasjoner/artikler 19
05. FORMIDLING 21
Måloppnåelse 21
Barnas museumsstafett 2017 22
Det Europeiske Kulturarvåret 2018 i Østfold 22
Østfold fylkes billedarkiv 22
Nye utstillinger 22
Skoletilbud/samarbeid med “Den kulturelle skolesekken” 24
Betalte omvisninger 25
Andre formidlingstiltak 27
Immateriell kulturarv 27
Mangfold og integrering 28
Frivillighet i Østfoldmuseene 29
06. FORRETNINGSPLAN, FELLESTJENSETER OG ADMINISTRASJON 30
Forretningsplan, mål og tiltak 30
Besøkstall 2018 31
Østfoldmuseenes digitale satsning 32
Markedsføringsarbeid 33
Sponsorer 35
VisitØstfold 35
07. NETTVERKSARBEID 36
Nasjonale og nordiske nettverk 36
08. STOREDAL KULTURSENTER 38
09. ORGANISASJONEN 40
Eierforum 40
10. VEDLEGG 43
Utførte arbeieder, driftsavdelingen 43
Arrangementer 44
Kompetansehevede tiltak 56
Regnskap 2018 58

ØSTFOLD MUSEENE

Borgarsyssel Museum • Storedal kultursenter • Kystmuseet Hvaler • Haldenvassdragets Kanalmuseum
Halden historiske Samlinger • Fredrikstad Museum • Folkenborg Museum • Moss by- og industrimuseum
Trollull fellesmagasin • Museumstjenesten • Østfold fylkes billedarkiv

Årsrapport: 01. Forord

01. FORORD

Det ble litt stille på mange kulturarenaer på grunn av varmen sommeren 2018. Publikum sviktet ikke Østfoldmuseene, og museet kunne ved utgangen av året notere totalt 17 % flere besøkende enn i 2017.
Våre arrangementer og aktiviteter for barnefamilier appellerer til vårt kjernepublikum som kommer igjen og igjen. Museer må likevel være i kontinuerlig utvikling for å være relevante og nå nye grupper, og vi må jobbe hardt for å finne ressurser til utvikling og fornyelse på alle arenaene fremover.

8450 barn og unge har fått gratis pedagogisk oppfølging av våre fomidlere, og 3400 av disse har deltatt på programmer innenfor Den kulturelle skolesekken. Svært mange frivillige legger ned mye arbeid på våre arenaer hvert år. Til sammen utgjør denne innsatsen flere årsverk med merverdi til publikumsopplevelsene i Østfoldmuseene. Uten disse ildsjelene greier vi ikke å levere våre årlige signaturarrangement.

Østfoldmuseene opplever også et sterkt engasjement fra lokalsamfunnene rundt våre arenaer. Eierstyrer, Østfold fylkeskommune, vertskommunene, lag og foreninger stiller gjerne opp, og er viktige ambassadører for museet. Systematisk bygningsvedlikehold, tilgjengeliggjøring av samlingene og samlende arrangementer bygger tillit mellom museet og interessegruppene rundt. Østfoldmuseenes styre har i 2018, i samarbeid med administrasjonen, jobbet frem planer for å styrke dialogen med vertskommunene, både på administrativt og politisk nivå, for ytterligere å styrke de lokale båndene.

2018 var det europeiske kulturarvåret. Østfold fylkeskommune ønsket et samarbeid mellom fylkeskommunen og Østfoldmuseene. Dette har vært et givende samarbeid fra første stund. Tema var vår felles europeiske kulturarv, og vi fikk lære at ikke alt vi tror er norsk er bare norsk. Vi har hatt mer enn 18 ulike arrangementer, og over 8000 besøkende gjennom året. Østfoldmuseene ønsker å takke Østfold fylkeskommune for oppdraget med å koordinere Det europeiske kulturarvåret og for tett samarbeid i 2018 – et samarbeid som fortsetter i 2019.

I 2018 begynte vi å jobbe etter ny forretningsplan. Museets samlinger, våre arenaer og vår kunnskapsproduksjon er vår kapital som vi bygger vår forretningside på. Utgiftene øker raskere enn våre bevilgede driftsmidler, og museet må finne alternative måter å finansiere utviklingsarbeidet på. Museet satser på sponsorprogrammer og ser på nye måter å øke sine egeninntekter på gjennom billetter, museumsbutikk og utleie, men det er prosjektmidler som vil kunne komme til å bli avgjørende. Østfoldmuseene har derfor jobbet systematisk med søknads- og nettverksarbeid i 2018.

Forsommeren 2018 kunne Østfoldmuseene delta på 6 søknader om prosjektmidler fra Norsk kulturråd. Alle søknadene var i samarbeid med andre norske og nordiske museer og faglige museumsnettverk, og tematisk innhold var direkte knyttet til vår strategi og målene i våre fagplaner. Vi fikk midler til fire utviklingsprosjekter, tre innenfor forskning og ett innenfor digitalisering. Museet ble altså høsten 2018 tilført ressurser for å kunne forske på herregårder, deltidsarbeid og museenes egenart. Videre fikk vi midler til å kunne etablere en egen «digitaliseringsfabrikk», hvor målet er å finne enkle, gode og effektive måter å digitalisere våre samlinger på, i et samarbeid med arbeidsmarkedssektoren. Et viktig delmål er involvering gjennom digitalisering, og som sluttprodukt blir samlingene mer tilgjengelige – både for forskere, i våre utstillinger og for publikum på Digitalt museum.

Det lønner seg å jobbe på tvers i Østfold, bruke vår kompetanse og ressurser på en bedre måte og tenke effektivisering og bærekraftig drift. Konsolideringen bærer nå frukt, og vi opplever å få annerkjennelse for vår innsats også fra nasjonalt hold. I forbindelse med fremleggingen av statsbudsjettet for 2019 fikk vi høsten 2018 midler til å ivareta den verneverdige industribygningen Nye veveri i Tistedalen i Halden, slik at den kan tas i bruk som nytt fellesmagasin. Første byggetrinn ble lånefinansiert med 6 millioner kroner og igangsatt. Med 9 millioner kroner fra staten, starter nå arbeidet med å finne medfinansiering for å kunne fullføre prosjektet, som er berammet til 27 millioner kroner totalt.

Med vår strategi som bakteppe ønsker Østfoldmuseene å ta en tydeligere samfunnsrolle. Museet ønsker å vise at vi er en viktig læringsarena; et sted å studere fortida for å forstå samtida, og et sted å planlegge framtida. Museet er en arena for sosialt og kulturelt fellesskap. Fellesskap og aktivitet gir mening og kompetanse, som i sin tur gir bedre folkehelse og integrering. For å kunne finne fram til gode samarbeidspartnere og prosjekter fikk vi innvilget en ekstra million kroner i øremerkede driftsmidler til formålet fra regjeringen fra 2019.

Hege Hauge Tofte
Direktør

Tårnet på Borgarsyssel. Foto: Eivind Lauritsen

02. STRATEGI- OG MÅLOPPNÅELSE

VISJON:
• Vi fornyer og forundrer

VERDIER:
• Begeistring
• Involvering
• Kvalitet

MÅL:
• Å være en viktig samfunnsaktør som forsker, formidler, fornyer og forvalter kulturhistorie i Østfold og verden rundt!

Årsrapport: 02. Strategi- og måloppnåelse

VISJON, VERDIER OG MÅL

Østfoldmuseenes visjon er ***Vi fornyer og forundrer***, og våre verdier er ***Begeistring, Involvering og Kvalitet***
Vårt mål er å være en viktig samfunnsaktør som forsker, formidler og forvalter kulturhistorie i Østfold og verden rundt!

Østfoldmuseene har fra 2017 jobbet etter en ny strategiplan med tilhørende delplaner for forsking, formidling og forvaltning. Det tematiske arbeidet er spisset frem mot 2027 ved at «arbeid» er valgt som et samlende, overordnet tema. Det er utarbeidet fem satsningsområder rundt hovedtemaet. Disse er: «Vann som ressurs», «Bak faner og flagg», «Vårt daglige brød», «Endringer i landskap og arbeidsliv» og «Barn i tiden».

PLANEN HAR FIRE STRATEGIER:
1. ***Holde fokus på kjerneoppgaver***
2. ***Sikre helhet og bærekraft, og tydeliggjøre virksomheten internt og eksternt***
3. ***Utvide perspektivet***
4. ***Søke samarbeidspartnere***

1. Holde fokus på kjerneoppgaver:
Østfoldmuseenes tre kjerneområder er forvaltning, forsking og formidling. Samlingsforvaltning skal ha formidling og forskning som mål, og formidling og forskning skal baseres på samlingsforvaltning.

Gjennom 2018 har Østfoldmuseene jobbet videre med å styrke sammenhengen mellom kjerneområdene ved å spisse temaet mot arbeid, knytte formidlingstilbudet mer systematisk opp mot samlingsarbeidet og prioritere arbeid med samlingene som er relevant for formidling og planlagt forskning. Konkrete eksempler er:

• Det har blitt jobbet med nye nettsider som i større grad skal formidle fag- og fordypningsartikler knyttet til samlingene og historien om levd liv.
• Vi begynner å se en helhet i vår digitale infrastruktur hvor fagsystemer snakker tett sammen og stimulerer ansatte til helhetlig digital tenkning i museene, og i arbeidsprosesser på tvers av faggrupper.
• Vi har opprettet et eget utvidet Lederforum hvor fellestjenestene, fagkoordinatorene og ledergruppa møtes hver annen uke for å holde hverandre oppdaterte og justere arbeidet.
• De tre fagkoordinatorene samordner sine aktiviteter og er ledergruppens viktigste rådgivere for å ivareta helhet og leve opp til strategien og fagplanene.
• Vi har jobbet med struktur og rutiner ved felles registrerings- og forvaltningsoppgaver i regi av forvaltningskoordinator.
• Samlingsarbeid med relevans for større strukturelle utviklingsprosjekter har blitt prioritert.
• Museet har startet første byggetrinn av nytt fellesmagasin i Nye veveri i Tistedalen. Videre har vi søkt, og fått, 9 millioner kroner i bidrag fra Kulturdepartementet til byggetrinn to.
• Det er jobbet systematisk med søknadsskriving og nettverksbygging for å fremme forskning i museet.
• Konseptutvikling og langsiktig planlegging for å utvikle bærekraftige arenaer har hatt høy prioritet.
• Museet har søkt Norsk Kulturråd og fått midler til prosjektet «Involvering gjennom digitalisering», som tar sikte på å utvikle metoder og systematikk for digitalisering av samlingene og samtidig kunne tilby tilrettelagte arbeidsplasser for mennesker med behov for arbeidstrening og praksis.
• Museet har søkt Norsk kulturråd og fått sikringsmidler til Folkenborg museum og Nye veveri.

2. Sikre helhet og bærekraft og tydeliggjøre virksomheten internt og eksternt
De neste ti årene skal Østfoldmuseenes prosjekter ha tema «Arbeid i Østfold» som fellesnevner.

Utført i 2018:
• Det har blitt gjennomført eget styreseminar med tema samfunnsrolle og synlighet hvor styret har besøkt alle arenaer.
• Det er søkt Kulturdepartementet om økte driftsmidler for å styrke samfunnsrollen og arbeidet med integrering. Østfoldmuseene har fått 1 million kroner i varig påslag fra 2019 til dette fellesskapsarbeidet.
• Dialogen med administrativ og politisk ledelse lokalt og regionalt er styrket.
• Museet ser at fokus på «arbeid» fører oss inn i spennende felt knyttet til «folkehelse», og vi vil forfølge sporet.
• Kompetanse- og nettverksbyggingen er intensivert gjennom bedre koordinasjon og kontroll med ressursene.

• Østfoldmuseene har utarbeidet, og startet implementering av, egen forretningsplan.
• Fyldige halvårsprogrammer med stor lokal distribusjon har blitt prioritert og vil videreføres.
• Felles satsning og markedsføring av aktivitetsprogram i alle skoleferiene, med direkte relevans til samlingene og tema «arbeid», gir større nedslagsfelt og synlighet.
• Det er utarbeidet et årshjul for virksomheten som gir oversikt og overordnede rutiner.
• Alle avtaler med eksterne leverandører blir vurdert og justert for å optimalisere ressursene.
• Eget program for strømsparing på alle arenaer er innført.
• Etappeplanene for samlingsforvaltningen er fulgt opp og justert etter behov.

3. Utvide perspektivet

Prosjekter i Østfoldmuseene i kommende 10-årsperiode skal berøre alle kjerneområdene, utvide perspektivet utover regionale og nasjonale grenser, fokusere på dagsaktuelle problemstillinger og gjenspeile det kulturelle og sosiale mangfoldet Østfold i verden - Verden i Østfold.

Østfoldmuseene har en klar rolle å spille i et fylke med store utfordringer knyttet til arbeidsledighet, lavt utdanningsnivå og høy grad av dropout fra videregående skole. Sammen med nye samarbeidspartnere vil Østfoldmuseene bidra til en samfunnsutvikling tuftet på industri- og gründer-historien i regionen. Vi vil bidra til å fremheve arbeidets historie i fylket ved å belyse arbeidslivs- og sosialhistorie på en måte som kjennes relevant for dagens unge når de skal bygge framtida. Ved å gi slik kulturell kompetanse til mange, og engasjere bredere, kan vi motivere og motvirke utenforskap. Slik ønsker museet å bidra til integrering og bedre folkehelse.

Utført i 2018:

• Museet har søkt og fått midler til nordisk forskningsprosjekt om deltidsarbeid gjennom Nettverket for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie.
• Det er opprettet samarbeid med Østfold fylkes internasjonale avdeling for å forberede museet på å søke europeiske samarbeidspartnere.
• Det nasjonale Herregårdsnettverket, som Østfoldmuseene leder, har fått midler til å forske på og se den norske og europeiske herregårdskulturen og formidlingen av den.
• Museet har blitt invitert til å delta i forskningsprosjekt om Museenes kunnskapstopografi: Kollektiv kunnskapsproduksjon som museumsfornyelse med Teknisk museum i Oslo og Tekiska museet i Stockholm, Riksantikvarieämbetet i Sverige, Høyskolen i Østfold og Malmö museer
• Konseptutviklingsprosjektet som danner bakgrunn for museets planer i Fayegården i Halden ble ferdigstilt, og byggeprosjektet tar nå form i et samarbeid med SG Arkitekter. Konseptet bygger på sterk grad av involvering av ulike interessegrupper og skal skape en arena for det moderne utadrettede, inviterende og involverende museet.
• Utstillingen «Det store fallet», som åpnet på Fredriksten festning i 2018, og arrangementer gjennom markeringen av Karl XIIs fall, bidro til å sette byen og fylkets historie i et større nordisk og europeisk perspektiv.
• Bar 1567 i Tøihuset i Fredrikstad har fått en ny historie, og konseptet åpner museet for nytt publikum og utfordrer museet til å tenke nytt metodisk.
• Lab1 ved Moss by- og industrimuseum har i 2018 involvert publikum i en dialog om framtidas museum, og det er samlet mange gode ideer vi kan bygge videre på.
• Et eget forprosjekt om å utvikle teaterhistorisk formidling og søke nasjonale midler i tilknytning til Fredrikshald teater, ble påbegynt i 2018 og ferdigstilles i 2019.

4. Søke samarbeidspartnere

Lokale frivillige er en stor ressurs og kunnskapsbase for museene. Regionen har store kulturinstitusjoner- og produsenter samt et næringsliv som museene bør samarbeide tett med. Dette er viktig for å øke verdien av de kulturarenaene museet forvalter og å øke egeninntjeningen.

Østfoldmuseene er gjenstand for en økende interesse både lokalt og regionalt. Gjennom tydeligere felles tematisk profil, har museet styrket grunnlaget for å utvikle samfunnsrollen. Institusjoner som jobber med sysselsetting, integrering, folkehelse, arbeidslivshistorie, gründere, kulturaktører og Høyskolen i Østfold.

Utført i 2018:

• Det er innledet strategisk samarbeid med de andre museene i det kommende Viken.
• Det er tegnet intensjonsavtale med HiØ om forsknings- og forskningsforberedende samarbeid, som har medført oppstart av flere lovende prosjekter.
• Det er inngått avtale med Visit Østfold om administrativt ansvar for driften i samarbeid med Inspiria.
• Det er inngått samarbeid med Team Kraft for å utvikle opplevelsestilbud på Folkenborg museum.
• Museet har innledet ytterligere samarbeid med NAV i forbindelse med søknad om «Involvering gjennom digitalisering».
• Fredrikstad museum har levert innspill til fremtidig formidling av industrihistorie i nedre Glomma-området og søker eksterne samarbeidspartnere.
• Ungt entreprenørskap inviterte med museet til en case, basert på å få flere til å besøk Fredriksten Museum når de likevel besøker festningen. Innovasjonscamp for studenter på økonomi- og administrasjon ved HiØ har resultert i samarbeid med elever ved Porsnes VGS, som vil se på hvordan museet bedre kan nå ungdom i alderen 15-25 år. Ungdomsbedriften skal utvikle en app for ungdom knyttet til museet.
• I løpet av 2019 har Fredrikshald teater blitt leid ut til 22 ulike aktører, som har bidratt med ulike kulturelle innslag som teaterforestillinger, foredrag, seminarer, konserter, festivaldager og møtevirksomhet.
• Det europeiske kulturarvåret i samarbeid med Østfold fylkeskommune ga mersmak, og fører til søk etter europeiske samarbeidspartnere.
• Fredrikshaldfest var et svært vellykket arrangement, et samarbeid mellom museet, Det norske Blåseensemble, Fredrikshald Borgervæpning og Halden kommune. Dette danner modell for fremtidige samarbeidsprosjekter.
• Østfoldmuseene har gått inn på eiersiden i KulturIT og MuseumsIT for å utvikle digitale verktøy og plattformer skreddersydd til sektoren sammen med andre store norske museer.

Arkivar James Ronald Archer viser frem bøker fra biblioteket på Rød Herregård. Foto: Østfoldmuseene

Årsrapport: 02. Strategi- og måloppnåelse

Årsrapport: 03. Samlingsforvaltning

03. SAMLINGSFORVALTNING

Hovedmål:
Å få oversikt, sporbarhet og tilfredsstillende magasinering av museenes samlinger. Dette innebærer også å legge opp til gode rutiner rundt nye inntak og avhending/destruksjon.

Østfoldmuseenes samlinger
Østfoldmuseene har til sammen 76 antikvariske bygninger, hvorav Kongsten Fort er det største anlegget. Museet har 52 fartøy, 4961 kunsthistoriske gjenstander, ca 111.000 kulturhistoriske gjenstander, 51 fartøy og ca. 981.000 kulturhistoriske fotografier.

I forbindelse med arkivplanarbeidet er det gjort nye kontroller og sammenstillinger av museumsavdelingenes privatarkivmateriale. Denne gjennomgangen viser at ØM privatarkivmateriale er nedjustert fra 3130 arkivskapere til 1031 arkivskapere, mens antall hyllemeter privatarkiv nå er anslått å være på 2624,51 hm (nedjustert fra tidligere anslått 4399,77 hm privatarkiv).
Arbeidet med arkivplanen og bestandsanalysen viser at arbeidet med sammenstillinger og oversikter ennå ikke er ferdig, og vi antar at tallet vil endres igjen ved ytterligere gjennomgang av materialet.

Tilveksten til avdelingenes samlinger er i 2018 på 781 kulturhistoriske gjenstander, 3 kunsthistoriske gjenstander, 987 fotografier, 13,51 hyllemeter privatarkiv, 1 film, 193 trykksaker og 9 kart/tegninger.

Fellesregistreringer 2018:
Det er gjennomført følgende fellesprosjekter på samlingsforvaltningsfeltet i 2018:
• Fellesprosjekt i Øvre Magasin – Halden historiske Samlingers gjenstandsmagasin på Fredriksten Festning vår 2018 og høsten 2018, med til sammen 13 uker.
• Registrering av Halden-tepper for Halden historiske Samlinger i forbindelse med tømming av Nye veveri og innflytting av disse på Trollull.

Båtsamlingen:
Avtroppende kystkulturkonservator har i løpet av 2018 fullført registreringen av Østfoldmuseenes båter i registreringssystemet PRIMUS. Disse registreringene vil bli publisert på Digitalt Museum i løpet av første kvartal 2019.

Oppfølging av båtenes tilstand vil bli ivaretatt av Bygningsgruppa, heretter Båt- og Bygningsgruppa, og det vil gjennomføres tilstandsvurderinger med faste intervaller, på lik linje som for bygninger. Videre satsning på feltet skal sees i sammenheng med et fremtidig Fartøyvernsenter for Østlandet, og Østfoldmuseenes Desiree Nævdal er frikjøpt av Østfold fylkeskommune til å gjennomføre en mulighetsstudie i 2019.

Arbeid med foto- og gjenstandssamlingene i Primus 2018:
Det ble nyregistrert 596 gjenstander i Primus, hvorav 236 med bilder. Det er revidert 592 gjenstander. Revideringene er blant annet gjort i forbindelse med innflytting på fellesmagasin, opprydding i samlinger, bruk i utstillinger eller for å legge til foto. Det ble nyregistrert 1743 fotografier i Primus, hvorav 312 med foto.

Ved utgangen av 2018 hadde Østfoldmuseenes avdelinger 5808 gjenstander, 266 billedkunstobjekter og 21105 fotografier publisert i Digitalt Museum. Dette er en økning fra i fjor på 3580 nye publiseringer.

Bygningsgruppa og bygningsvedlikehold på verneverdige- og antikvariske bygg:
Det er gjennomført 2 møter i bygningsgruppa, der oversiktene over planlagte oppgaver er gjennomgått.
Det er også gjennomført flere befaringer på bygninger, der vi har oppdaget nye problemer i tillegg til befaring på Kystmuseet Hvaler i forbindelse med vurdering av overdragelse av ansvar for flere bygninger fra Kulturvernforeningen til Østfoldmuseene.

«Involvering gjennom digitalisering»
I 2018 utlyste Kulturrådet midler til nye treårige museumsprogram for perioden 2018 – 2020. Østfoldmuseene søkte i samarbeid med Museene i Akershus (MiA) om støtte til prosjektet «Involvering gjennom digitalisering» innenfor Museumsprogram: Digitalisering og digital samlingsforvaltning. Prosjektet fikk tilsagn om støtte til omsøkt prosjekt med 2 050 000 kroner.

Trollull fellesmagasin og Museumstjenesten

Bemanningen på Trollull fellesmagasin består av magasinforvalter i 100 % stilling og fotograf i 60 % stilling. Staben i Museumstjenesten består av en gjenstandskonservator i 100 % stilling. 50 % av tiden er tilknyttet Trollull fellesmagasin.

I løpet av året har det blitt flyttet inn gjenstander fra følgende avdelinger: Borgarsyssel Museum (tekstiler og diverse kulturhistoriske gjenstander), Folkenborg museum (diverse gjenstander av tre inkludert en altertavle i seks deler datert 1615), Halden historiske Samlinger (tekstiler fra fellesprosjektet høsten 2017, samt en samling Haldentepper) og Moss (de eldste oljeimpregnerte Helly Hansen-tekstilene).

I tillegg har det blitt varmebehandlet kystrelaterte gjenstander fra Kystmuseet, utstillingsmateriell for Halden historiske Samlinger, samt en torvriver fra Folkenborg museum – gjenstander som har gått tilbake til avdelingene.

Året har ellers vært preget av arbeid med å rydde og få oversikt over alt som befinner seg på fellesmagasinet og som ikke har fått fast plassering enda, eksempelvis gjelder dette alle gulvurene og opphenging av galleri til faner. Karantenerommet ble gjennomgått og gjenstander ble flyttet inn på magasin. Det har videre vært en del oppfølging på de tekniske anleggene, arbeid med IPM (Integrated Pest Management) både på fellesmagasinet og på enkelte museumsavdelinger. Adgangskontrollen/sikkerhetssystemet på fellesmagasinet ble byttet ut høsten 2018.

Det har blitt fotografert 92 gjenstander på Trollull, samt 13 gjenstander for Kanalmuseet. I tillegg har fotografen fullført en film om produksjonslinjen ved Skanem, samt tatt portrettfoto av ansatte i flere omganger. I forbindelse med båtregistreringsprosjektet, som startet opp i 2017, har fotograf gjennomgått foto til bruk i Primus og DigitaltMuseum med kystkulturkonservatoren. Fotograf klargjorde foto til en artikkel om Eidet Lensemuseum i Mindre Alv, han har også ytt fotoveiledning til kolleger i Østfoldmuseene gjennom året.

Ved utgangen av 2018 var det registrert fast plassering på 4 943 gjenstander på Trollull (mot 4 081 i 2017).

Ansatte fra Museene i Akershus (MiA) besøkte Trollull fellesmagasin og Folkenborg museum i juni. De ansatte som driver med samlingsforvaltning i Østfoldmuseene var på gjenbesøk hos MiA i september.

Museumstjenesten har bistått de ubemannede museene Skiptvet bygdemuseum (råd omkring tekstilsamlingen), Varteig bygdemuseum (råd i forbindelse med bygningsvern), Råde menighetsråd (vedrørende prekestol til Tomb kirke), Askim Museum (råd i forbindelse med oppdateringer i museumsmagasin) og Hans Nilsen Hauges Minde (diskusjon om bruk av bygningen i forbindelse med skoleundervisning).

Videre har det blitt gitt bistand til Borgarsyssel Museum ved utflytting fra Ødegårdstua, samt med gjennomgang av gjenstander på Snekkenes-loftet.

Det har også blitt jobbet med etablering av et konserveringsverksted på Trollull fellesmagasin.

Primus superbrukergruppe
Superbrukergruppa består av åtte ansatte som jevnlig bruker Primus. Her drøftes felles utfordringer med systemet. I 2018 har gruppa hatt fire møter.

Østfold fylkes billedarkiv (ØFB)

Fotografier-aksesjon: totalt ca. 900 fotografier mottatt som gave (av disse var 96 fotografier) til innlån for avfotografering).
Fotografier registrert 2018 i Primusbasen: 1701 fotografier.
(18.000 poster er revidert).
Fotografier digitalisert 2018: 277 fotografier.
Registrert i Primus totalt
64.536 fotografier for 31.12.2018 (21.114 objekter med bilde).
Totalt ca. 72.000 fotografier er registrert inklusive analog kortkatalog (overhalvparten av analog kortkatalog er registrert med metadata i Primusbasen).

Kunstregistrering i Primus for Østfold fylkeskommunes kunstsamling, ansvar for videregående skolers rapportering til Østfold fylkeskommune. Tilsammen 2533 kunstverk/ gjenstander (de fleste med bilde), liten tilvekst i 2018 og derfor få nyregistrerte kunstverk i 2018, men ajourføring og revidering av basen.

ØFB har til sammen **67.100 poster** (foto, kunstverk og gjenstander) i Primusdatabasen til Østfoldmuseene.

Fotomagasin i Gamlebygata ble kvalitetssikret og klart til innflytting i 2018. Flytting av fotomateriale fra magasin på Fylkeshuset til magasin i Gamlebygata i vår og høstperiode, til sammen ca. 12 flyttedager. Driftsavdelingen sto for transport og bærehjelp med to mann (minus noen dager med en mann). Til sammen 268 hyllemeter, 121 av disse inneholdt glassnegativ.

3 supergruppemøter for Østfoldmuseene i 2018.

Privatarkivarbeidet i Østfoldmuseene

Østfoldmuseenes arbeid med privatarkiver foregår dels avdelingsvis – da særlig knyttet til mottak av arkiver, betjening av henvendelser og ordningsarbeid. På overordnet nivå har Østfoldmuseene tatt på seg en midlertidig rolle som fylkeskoordinerende ledd for spørsmål knyttet til privatarkiv.

Ordningen med fylkeskoordinerende ledd styres fra Riksarkivet. Østfoldmuseene har deltatt på ett seminarer og to møter med de andre fylkeskoordinerende leddene i regi av Riksarkivet i 2018.

Østfoldmuseene har i 2018 jobbet med en regional bevaringsplan for privatarkiver i fylket. Både Arkivverket og Østfold fylkeskommune bevilget midler, slik at Trond Svandal – arkivar ved IKA-Østfold - kunne føre planen i pennen i 50% stilling. Målsetningen med arbeidet er todelt; å få på plass en plan og å utrede et tettere samarbeid og en mulig samlokalisering med IKA-Østfold i et «arkivenes hus i Østfold». En styringsgruppe i prosjektet, bestående av representanter for Østfold fylkeskommune, IKA-Østfold og ØM, har hatt jevnlige møter gjennom året. Planen skal sluttføres i januar 2019.

Planarbeidet til Østfold foregår i tett samarbeid med MiA for Akershus og Vestfoldarkivet for Buskerud, som begge skriver samme type plan for sine fylker. Det har vært gjennomført fire møter mellom fylkene der planarbeidet samkjøres og et eget felles kapittel skrives inn i de tre planene. På denne måten ser vi framover og klargjør et tettere samarbeid på feltet i nye Viken.

Driftsavdelingen

Bygningsmessig vedlikehold
Økt oppmerksomhet på bygningsmessig vedlikehold har vært en viktig begrunnelse for å samordne de yrkesfaglige ressursene i en felles driftsavdeling. Utførte arbeider i 2018 følger vedlagt i eget oppsett.

Bemanning og ressursdisponering
Driftsavdelingen er bemannet med 5 personer, hvorav to tømrere, en møbelsnekker, en fagarbeider innen drift og vedlikehold, samt en administrativ og koordinerende leder. I tillegg har avdelingen sysselsatt en person på varig tilrettelagt arbeid. Gjennom året har driftsavdelingen også engasjert til sammen 8 ungdommer på ulike tidsavgrensede oppdrag.

Driftsavdelingens faste ressurser/ fagpersonell disponeres som følger:

Vaktmesteroppgaver og teknisk drift
1,4 årsverk (35 %)
Brannvern og annet sikkerhetsarbeid
1/4 årsverk (6,25 %)
Planmessig bygningsmessig vedlikehold
1,1 årsverk (27,5 %)
Løpende bestillingsoppdrag
1 årsverk (25 %)
Planarbeid, dokumentasjon og rapportering mm.
1/4 årsverk (6,25 %)

Årsrapport: 03. Samlingsforvaltning

Helly Hansen produserte jakke til den norske delegasjonen i OL i Albertville i 1992. Foto: Trine Gjøsund

Gul sydvest fra Helly Hansen - kan sees på Digitalt Museum. Foto: Trine Gjøsund

Fra utstillingen "Det store fallet" om Karl XII. Foto: Stein Johnsen

Ølbolle fra 1713 kan også sees i utstillingen "Det store fallet" på Fredriksten Museum. Foto: Norsk Folkemuseum

Årsrapport: 03. Samlingsforvaltning

Beredskapsgruppa for industridokumentasjon i Østfold

Beredskapsgruppa for industridokumentasjon i Østfold ble etablert etter vedtak i Østfold Museumsråd i 2008. Camilla Gjendem ved Moss by- og industrimuseum har ledet gruppa fra 2009. Gruppas mandat ble forankret i Østfoldmuseene og hos Fylkeskonservatoren i 2011. *Beredskapsgruppa* bestod i 2018 av åtte fagpersoner fra Østfoldmuseene samt konservator/antikvar fra Fylkeskonservatoren i Østfold fylkeskommune.

Arbeidet i gruppa konsentreres om nedleggingstruede hjørnesteinsbedrifter i Østfold fylke. Dokumentasjon av mindre industribedrifter og håndverksbedrifter blir overlatt til den enkelte avdeling i Østfoldmuseene. Beredskapsgruppa kan etter kapasitet gi rådgiving og hjelp der det er behov for det. Dokumentasjonsarbeidet som Beredskapsgruppa bedriver er først og fremst en type «førstehjelpsdokumentasjon» som består av film- og fotodokumentasjon av produksjonslinjer og bygninger, listeføring av hva som finnes av typer arkiv og arkivalia i bedriften, samt listeføre gjenstander med sikte på mulig inntak til avdelingene.

Deltakere i gruppa 2018:
Fra fylkeskonservatoren i Østfold: Antikvar Andreas Ebeltoft. Fra Østfoldmuseene: Camilla Gjendem, Hege Steen Langvik, James Roald Archer, Siri Eriksen Gjems, Øyvind Andersen, Randa Arntzen, Tor Ulsnes og Trine Gjøsund.

Møter og samlinger:
Det har vært avholdt to møter i 2018. Dokumentasjonsfilmen om blikkemballasjefabrikken Skanem Moss fra utrykkingen i 2015 ble ferdigstilt i august 2018 av Øyvind Andersen og Camilla Gjendem *industrimuseum.no/noblikk*. Filmen ble nedkortet fra et råmateriale på 3,5 timer til 10 minutters visningsfilm. Råmaterialet er lagret, og redigert film er lagt ut på Østfoldmuseenes nettsider og på *industrimuseum.no*.

«Utrykking»:
Det var ingen «utrykking» i 2018, men gruppa fulgte aktivt med på situasjonen ved hjørnesteinsbedriftene i Østfold. Vi ble anmodet om å kontakte Jøtul Kråkerøy for dokumentasjon av tre produksjonslinjer som skal flyttes til utlandet i 2019. Kontakt med verkstedklubben ble gjort i november, og avtale om utsettelse til 2019 ble inngått.

Ekstern informasjon om gruppas arbeid:
Camilla Gjendem holdt innlegg på den landsomfattende DOKIVER konferansen 2018 om Beredskapsgruppas industridokumentasjonsmetoder. Den redigerte filmen om Skanem Moss ble vist og vakte stor interesse. Konferansen ble arrangert av NVE, NVIM og Hordaland fylkeskommune, 19. og 20. september i Norsk Vasskraft- og industrimuseum i Tyssedal. Det deltok 75 personer på konferansen.
Økonomi: Status pr. 31.desember 2018: Ingen penger på kontoen ved utgangen av 2018.
Gruppa har tidligere mottatt til sammen 60 000 kr. fra Østfold fylkeskommune. Disse har vært brukt til innkjøp av film og fotoutstyr, lydopptaker, lasermåler mm.

Avdelingenes samlings- og forvaltningsarbeid

Fredrikstad Museum:
Fredrikstad Museums kommunale arkiver gjennomgås og skal avleveres til kommunens eget arkiv.
Siste frist for tilbakelevering er satt til 31.05.2019.

I 2018 ble det laget en ny evakueringsplan for magasinet Damyr-fjellet. Magasinet fungerer også som tilfluktsrom. Planen må ta hensyn til evakuering av lokalene innen 72 timer. Det gjenstår arbeide med ordning i magasin for å oppfylle kravene, og dette arbeidet er satt i gang.

Det ble satt i gang kontroll med insekter i magasin, såkalt IPM-deteksjon (Integrated pest management). Limfeller ble satt ut i alle Fredrikstad Museums magasiner. Insekter ble funnet i flere av fellene, men det ble ikke funnet insekter med stort skadepotensiale. IPM er en rutineoppgave og vil fortsette også i 2019.

Det er satt opp en ny fotostasjon i Tøihuset for fotografering av gjenstander. Alle gjenstander fra den tidligere byutstillingen er nå ferdigfotografert. 167 gjenstander fra denne utstillingen er revidert i primusdatabasen.

Alle båtene til Fredrikstad Museum og Kystmuseet på Hvaler er nå revidert. Flere båter er også avhendet i henhold til ICOMS etiske regler. I 2018 ble det også gjennomført et forprosjekt for å se på muligheten av å etablere et felles båtmagasin, for Fredrikstad Museum og Kystmuseet Hvaler, i samarbeid med Kulturvernforeningen, nede på området som blir kalt for Brottet. Det har vist seg vanskelig å bygge så omfattende i dette området, så andre løsninger og lokaliseringer bør vurderes.

Det jobbes også opp mot Riksantikvaren for å få risørskøyta Solveig ført opp på fartøyvernlista. Arbeidet med dette er godt i gang. Fredrikstad Museum bidrar også aktivt inn i bevaring av to andre båter MS Fix og MS Hvaler som er organisert i egne stiftelser.

Fredrikstad kommunes kunstsamling er ferdigrevidert. Mye arbeid går nå med til innlån-utlån, diverse hente-/flytteoppdrag. Nyinnkjøpt kunst er lagt inn i PRUIMUS. Gjenstander fra PLUS-samlingen og Småbarnas Brudeferd ble lånt ut til Oslo Museum.

Fredrikstad Museum har ansvaret for to av kommunens fredete anlegg. I 2018 ble det stadfestet at anleggene ikke kan få offentlige midler fra Riksantikvaren til restaurering som gis til private fredete kulturminner. Dette er endring fra tidligere praksis. Dette har ført til et avslag på søknaden om midler til Storstukammeret.

Malerprosjekt for Hovedbygningen på Elingaard fortsatte i 2018. Status nå er da at hele hovedfløya er ferdig malt. Finanseringen kommer fra kommunen, som i 2018 bevilget kr. 500.000 til prosjektet, forøvrig midler fra Østfoldmuseene, UNI og Kulturdep. gaveforsterkningsordning.

Rehabilitering av leiligheten i vestfløyen er påbegynt. Ny leietaker med familie flyttet inn i desember. Også Husmannsplassen Staer er utleid til ny leietaker. Ny parkeringsplass har tatt tid å få på plass, selv om pengene til formålet er bevilget. Etter befaringer og arbeid i kommunen ligger nå et forslag til utvidelse av parkeringsplassen hos fylkesmannen til avgjørelse. Det kreves en omregulering av jordet, som defineres som et nlf-område.

På Kongsten Fort er kun mindre vedlikeholdsoppgaver gjennomført som erstatning av ødelagt taksten. På dugnad ble offisertvakta og soldatvakta innvendig ryddet og vasket. Dørene til vakthusene og hovedporten ble malt.

Kongsten Fort. Foto: Espen Nordenhaug

Rød Herregård.
Foto: Lillian Nyborg

Kystmuseet
Museet har hatt en uoversiktlig mengde arkiv i sine samlinger. Dette har blitt sortert, kategorisert og listeført slik at vi nå har en oversikt over hva som finnes. Et omfattende ryddearbeid har blitt gjennomført, både på låven, i hovedhuset og i uthuset.

Det er lagt nytt tak på låven. Emilstua har fått ny vedkomfyr, som er blitt benyttet under arrangementer. Emilstua og deler av uthuset er malt. Blåbua ved siden av båtskuret er tømt for innhold og deretter revet.

Halden historiske Samlinger
Det ble registrert 2 aksesjoner i 2018 (267 gjenstander, derav 255 tekstilprøver). Museet har lånt inn Karl XIIs undertøy og en vandrestav som er blitt brukt av Karl XII fra Livrustkammaren, til utstillingen Det Store Fallet. Til samme utstilling har vi lånt en ølbolle fra Norsk Folkemuseum, og en Korde fra Armèmuseum i Sverige. Vi har lånt et portrett at Karl XII fra Mansbachs Stiftelse, og en korde og et gevær fra de Ankerske Samlinger.

Øvre Magasin på Fredriksten festning tømmes (se fellesprosjekter). Arbeidet innebærer grunnregistrering og fotografering av ca. 1000 gjenstander som blir tilgjengelige i løpet av 2019. Det er innført klimaovervåking av magasiner og utstillingslokaler.

Den håndskrevne aksesjonsprotokollen for arkivsamlingen til HhS er skrevet inn i en database for fremtidig konvertering. Det har vært 45 besøkende på lesesalen. Inntak i 2018 på arkiv er 19 aksesjoner som i omfang varierer fra enkeltdokumenter til 2 hm, i alt 4,01 hm. Fra inntaket kan vi nevne arkivsaker med tilknytning til stenhuggervirksomhet, kvinnehistorie og Sukkerverket. Ingen arkiver er ferdig nyordnet i 2018, men mottak er grovsortert. Håndbibliotek oppstilt i Gartnerboligen er klassifisert i «Bibliofil», merket og grovoppstilt etter klassifisering.

Fotografier fra samlingen er brukt i Roger Prangs «Taxi – overalt, alltid» og Kisten Bertheau Nøklebye «Herskapelige omgivelser», «Østfoldarv», «Østfoldslekt», «Halden Arbeiderblad» og «Lysthus i Norge gjennom 300 år». Det er foretatt befaring med tanke på å overta bildesamlingen til Kanalselskapet.

På Fredrikshalds Teater ble Den gule stuen renovert av Malermester Studsrud. Dette var det resterende arbeidet i tilknytning til det store renoveringsprosjektet som ble utført innvendig på teateret i 2017. Leiligheten i 2. etasje ble også renovert og er nå leid ut til eksterne leietakere.

Sommerskolen for konservatorstudenter ved UiO ble avholdt for femte år på rad. Douwtje van der Meulen (UiO) organiserte og tilrettela undervisningen. Prosjektet var inne i siste fase i sin nåværende form, med samarbeidspartnere fra universiteter i Europa. Van der Meulen ønsker å se på muligheten for å kunne videreføre sommerskolen med studenter fra UiO. HhS er svært positive til dette og ser Sommerskolen som en viktig del av det videre arbeidet med teaterhistorisk museum.

Borgarsyssel Museum
Borgarsyssel Museum har i 2018 flyttet inn gjenstander til fellesmagasinet på Trollull. Det har også vært gjort forberedende arbeid på eksternt magasin for neste års innflytting til Nye veveri. Flere gjenstander er avhendet og en gjenstand er deponert. På St. Nikolas kirkeruin er det utført spekkearbeid, og det er påfylt mer grus i og rundt ruinen. Museet har også i år opplevd en økning i antall henvendelser til, og bruk av, museets privatarkivsamling, og store deler av årets inntak består av arkiver.

Moss by- og industrimuseum
I 2018 har museet flyttet de eldste, oljebelagte tekstilene fra Helly Hansens samling fra museets fjernmagasin til ØMs fellesmagasin på Mysen.
Til sammen 40 objekter ble revidert, pakket og magasinert på Trollull. Videre har vi registrert ca. 111 gjenstander i Primus, og publisert fire nye gjenstander på Digitalt Museum.

Sammen med frivillige, tidligere ansatte ved Helly Hansen har vi registrert 30 nye plagg på kort og grovordnet Helly Hansens historiske arkiv. Fra oktober har vi fått frivillig hjelp fra en tidligere ansatt ved Riksarkivet til å ordne og legge arkivet etter Aug. P. Horn A/S inn i Asta.

Omvisning på Trollull fellesmagasin i oktober 2018. Foto: Randa Arntzen

Museets har revidert sin etappeplan fra 2017. Denne tar nå sikte på en raskere utflytting av gjenstander, arkiv, foto og filmmateriale fra museets magasin for å frigjøre plass til formidling og arbeid til samlingen. En prioritert oppgave har vært å tømme inntaksrommet. Vi har ryddet, aksesjonsført, pakket og magasinert innkomster i magasinene i påvente av flytting i 2018 og 2019.

Folkenborg museum
På Folkenborg museum arbeides det kontinuerlig med å sikre egnede magasinforhold til alle gjenstander. Samlingsforvalter har arbeidet med en stor samling tekstiler som registreres, fotograferes og magasineres på Trollull fellesmagasin. Mye av dette er tilgjengeliggjort på Digitalt Museum. Antikvariske hus og gjenstander i hus har hatt tilsyn. På slutten av året ble det lagt ut datalogger for måling av klima i den fredede bygningen fra Narvestad.

Kanalmuseet
Hvilebrakkeprosjektet er igangsatt, og mye snekkerarbeid er gjort. Her planlegges det et nytt formidlingsområde, som også kan brukes til overnatting, og der vil bli en enkel utstilling om merkekart og merkeøkser. Planen er at prosjektet skal ferdigstilles i 2019 eller 2020. Da håper vi at brakka igjen skal være ute i kanalen.

Oppgradering av butikkområde, samt oppussing av hovedutstillingens nordvegg er gjennomført. Arbeidet er hovedsakelig utført av firmaet Fru Blom fra Rakkestad. Elektrikerarbeid samt kalking, sparkling og ny lettvegg er utført av driftsavdelingen med hjelp fra venneforeningen.

Sko fra samlingene på Trollull Fellesmagasin. Foto: Øyvind Andersen

Årsrapport: 04. Forskning i Østfoldmuseene

04. FORSKNING I ØSTFOLDMUSEENE

Hovedmål:

Østfoldmuseene skal øke forskningsinnsatsen og etableres som en synlig forskningsinstitusjon som formidler egne forskningsresultater av høy kvalitet.

Kompetansebygging og nettverksarbeid

En prioritert oppgave i 2018 har vært å følge opp målsetningene i Forskningsplan for Østfoldmuseene 2017-2027, som ble utarbeidet i 2016. En viktig målsetning i denne er at de ansatte skal øke sin forskningskompetanse. Østfoldmuseene har videreført ordningen med å tilby sine medarbeidere med forskningskompetanse videreutdanningen Vitenskapelig publisering for museumsansatte. Våren 2018 fullførte to medarbeidere kurset MUSE621 ved Universitetet i Bergen. Begge kandidatene gjennomførte høsten 2017 grunnkurset MUSE620. Artiklene, som ble levert, er nå fagfellevurderte og vil bli publisert i 2019. En tredje ansatt har uten å gå kurset fått fagfellevurdert og godkjent en artikkel. Denne vil bli publisert i årboka Arbeiderhistorie 2019, som utgis av Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Det er inngått en formell samarbeidsavtale om forskning mellom Østfoldmuseene og Høyskolen i Østfold. I 2018 ble det etablert samarbeid om tre konkrete prosjekter. *FINNUT* er et samarbeid med lærerutdanningen ved Høyskolen om utvikling av et teoretisk rammeverk og metode for å integrere kunst- og kulturaktiviteter i DKS-programmet i den pedagogiske praksisen. Målet er å stimulere til meningsfull samhandling mellom kulturopplevelsene og skolens planer og kompetansemål, for å forbedre lærerutdanningen. I prosjektet vil man studere hvordan metoden fungerer i praksis og utforske om den kan forbedre implementeringen av DKS-aktiviteter i grunnskolen.

Østfoldmuseene har fått midler fra Østfold fylkeskommune og engasjert prosjektleder som skal berede grunnen for dokumentasjons- og forskningsprosjektet «*Hvordan blir man noe?*» Målet er at forprosjektet skal sette oss i posisjon til å søke om EU-midler for å følge et utvalg barn og ungdom i Østfold gjennom 10 år. Temaet er samtidsdokumentasjon av ungdommers opplevelser og tanker om egne muligheter i et fremtidig arbeidsliv. Om vi lykkes med prosjektet, vil dette bli et verdifullt kildegrunnlag for fremtidig forskning om barn og ungdom i et folkehelseperspektiv. Østfoldmuseene har utarbeidet prosjektskissen *Ung i Østfold – et forskningsprosjekt om oppvekst, identitet og framtidsdrømmer* som vi vil fortsette å bearbeide med tanke på en forskningssøknad når forprosjektet er fullført.

Forskning i nettverk har vist seg å gi konkrete resultater. I 2018 er det inngått forpliktende avtale om forskning for tre, muligens fire ansatte i to nettverksprosjekter; Østfoldmuseene er i nav i Herregårdsnettverket som har fått innvilget midler fra Norsk Kulturråd til forskningsprosjektet *Opphøyet og oversett – Herregårdsmuseets plass i den norske erindringstopografien.* Nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie har fått kulturrådsmidler til forskningsprosjektet *Deltidsarbeidet i et nordisk perspektiv.* I tillegg til dette, er vi samarbeidspart med Norsk teknisk Museum i prosjektet *Museenes kunnskapstopografi – Kollektiv kunnskapsproduksjon som museumsfornyelse.* Det nye museet Fayegården ved Østfoldmuseene gir en unik mulighet til å etablere samarbeide omkring innsamling og dokumentasjon, utforsking og formidling. Målet er å undersøke hvordan inkludering og dialog kan brukes metodisk for å tilføre samlingene ny kunnskap og bidra til å skape utstillinger som er nyskapende og samfunnsrelevante. Ved å involvere lokale grupper, og spesielt unge voksne, i utviklingsprosessen, er det et mål å engasjere nye brukere av museet. Vesentlig er å få tak i ekspertisen de besitter og involvere dem i dialog omkring kunnskap. For å muliggjøre en permanent kunnskapsfornyelse i utstillingene vil det bli etablert en lab.

Andre pågående prosjekter

Horizon 2020:

Avdeling for økonomi, språk og samfunnsfag (ØSS) ved HiØ og Østfoldmuseene har inngått et utviklings- og forskningssamarbeid i forbindelse med Fayegården-prosjektet i Halden. Prosjektet tar for seg utviklingen av et nytt bymuseum som HhS jobber med i Fayegården i Halden. Arbeidsgruppa består av representanter fra ØM, forskere fra ØSS, representanter fra frivillige foreninger og noen av byens skoler. Arbeidsgruppen vil møtes jevnlig (f.o.m. høsten 2018) for å følge utviklingen i Fayegård-prosjektet og gjennomføre et pilotprosjekt i forbindelse med dette. Det planlagte arbeidet består i å utvikle og prøve ut ulike modeller for samarbeid mellom museet, de frivillige organisasjonene og byens skoler. Ved prosjektets slutt (planlagt mars 2020), vil resultatene fra kartleggingen og samarbeidet brukes i utviklingsarbeid lokalt og vil også kunne ha overføringsverdi nasjonalt.

Spolert og ruinert:

Som ledd i 1718-prosjektet er det arbeidet intensivt med kildene til sivile skader på haldensamfunnet under Den store nordiske krig, spesielt skadeerstatningene etter 1716 og 1718. Disse ligger i Riksarkivet, og er gått igjennom for å finne ut omfanget og konsekvensene av skadene på beite, kornavling, buskap og gårder. Materialet er statistisk bearbeidet, analysert og tematisert, og det er brukt materiale for sammenlikningens skyld i geografisk kontrast (Trøndelag) og som normaltilstand (matrikkelen 1723), samt fra sekundærkilder. Materialet er utnyttet i utstillingen, i tre ulike foredrag og i en artikkel.

Trykksaker/publikasjoner/artikler

Andersson, B. «*Från liv till död*», forarbeid til tradisjonsmaterialet til utstillingen Det store fallet, Bohusläns museums årbok 1718.

Archer, J. «*Spolert og ruinert, Skadene for sivilbefolkningen i Frederikshalds omegn under Den store nordiske krig*», i antologien Perspektiver på Den store nordiske krig 1700-1721 utgitt av Forsvarsmuseet i 2018.

Lindemark, H. «*Sarpsfossen knyttet til Sarpsborgs jubileer og fossens rolle som en identitetsbærer for byen*». Artikkelen er fagfellevurdert og er planlagt publisert i 2019. Forskningsprosjektet var en del av studiet «Forskning i og på museum» ved Universitetet i Bergen.

Nævdal, D. 2018: *Årringen. Rundreisen*

Nævdal, D. *Tømmermerker* i Østfold, egen database og en fagfellevurdert artikkel som publiseres i årboken Mennesket og Havet (Universitetsforlaget) september 2019. Forskningsprosjektet var en del av studiet «Forskning i og på museum» ved Universitetet i Bergen.

Sandstrøm, K. «*En kraftig agitasjon og en mer radikal fremmarsj - Ungsosialismen i Østfolds stenhoggerdistrikter*», en fagfellevurdert artikkel som publiseres i Arbeiderhistorie 2019 (Årboka til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek).

Spikkeland, I. 2018. *Biologisk mangfold i Ulsrudtjern, Aremark 2018.* Østfoldmuseene, avd. Haldenvassdragets Kanalmuseum. Rapport 1/2018. 12 s.

Spikkeland, I. 2018. *Biologisk mangfold i Svarelva, Aremark 2018.* Østfoldmuseene, avd. Haldenvassdragets Kanalmuseum. Rapport 2/2018. 18 s.

Spikkeland, I., Kasbo, R. & Krogstad, D. 2018. *Store muslinger i Haldenvassdraget.* Undersøkelser i Øymarksjøen, Gjølsjøen og Femsjøen 2018. Østfoldmuseene, avd. Haldenvassdragets Kanalmuseum. Rapport 3/2018. 16 s.

Spikkeland, I. 2018. *Biologisk overvåkning av Haldenvassdraget. Bunndyr i eutrofe bekker og elver høst 2018.* Østfoldmuseene, avd. Haldenvassdragets Kanalmuseum. Rapport 4/2018. 13 s. + vedlegg.

Spikkeland, I. 2018. *Biologisk mangfold i Bommen-område, Marker.* Rapport til Marker kommune i forbindelse med planarbeid. 21 s.

Spikkeland, I. 2018. *Biologisk mangfold i Strømsmosbekken, Aremark.* Foreløpig rapport 2018. Rapport til Areal + AS i forbindelse med planarbeid. 7 s.

Spikkeland, I. 2018. *Når nettene blir lange og kulda setter inn – om småpattedyr i uthus og bolighus*. Natur i Østfold 37 (1.2): 4-9.

Spikkeland, I. 2018. *Biologisk mangfold langs Haldenvassdraget*.
Sootspel-Avisa nr. 4. 2 s.

Annet:
Lokalhistorisk bok MindreAlv nr. 18.

Forsiden av boken "Mindre Alv" 18 utgitt i november 2018.

05. FORMIDLING

Måloppnåelse

Østfoldmuseenes formidling skal være relevant for et bredt spekter av befolkningen, aldersmessig, sosialt og kulturelt, og den skal relatere seg til samfunnsaktuelle spørsmål. Formidlingen skal ha utgangspunkt i museenes samlinger og arkiv og skal ha som mål å skape verdi, identitet og tilhørighet – lokalt, nasjonalt og regionalt.

Formidlingsaktiviteten har i 2018 hatt en tydelig sosial profil. Det tematiske satsningsområdet Arbeid i Østfold har vært en rød tråd i utvikling av nye publikumstilbud. Målene i strategiplanen har ligget til grunn og vi har jobbet med konkrete tiltak for å understreke delmålene i Formidlingsstrategien:

Delmål 1 – Utvikle et godt og inspirerende fagmiljø: Formidlingsforum; I 2018 har formidlingsforum vært samlet til en felles samling. Produksjon av video til bruk i markedsføring og i sosiale medier var tema for årets workshop.

Delmål 2 – helhetlig publikumstilbud med kvalitet i alle ledd: I forbindelse med opplæringen av sesongverter ble sesongverter og fast ansatte, som jobber med publikum, invitert til en felles opplæring med fokus på kundebehandling og vertskap. I tillegg ble det opprettet en arbeidsgruppe med fokus på utvikling og kvalitet i museumsbutikkene.

Delmål 3 – utarbeide og videreutvikle faste og temporære utstillinger: Halden historiske samlinger åpnet i 2018 en ny basisutstilling på Fredriksten Museum. Vandreutstillingen Ting & Tang har vært vist ved Fredrikstad Museum og to av de antikvariske bygningene på Borgarsyssel Museum har blitt åpnet for publikum.

Delmål 4 – Utvikle og videreføre pedagogiske opplegg: En stor del av ØM formidling er til barn og unge som besøker museet gjennom skolen. ØM har i 2018 blitt invitert med i et prosjekt sammen med HIØ, for å nettopp styrke samarbeidet mellom museene og skolen. Vi har gjennom DKS videreført undervisningsoppleggene og tilbudene til grunnskolen i de ulike vertskommunene.

Delmål 5 – Møteplass for et bredt publikum: Gjennom prosjektet Bakefellesskapet, som fikk penger gjennom Museumsforbundets inkluderingsmidler har rundt 30 elever med innvandrerbakgrunn deltatt på et bakekurs i historiske omgivelser på Kongsten Fort. Flere av museene samarbeider med språkopplæring og intro-program i de ulike kommunene og har omvisninger, arrangement og undervisning for flere grupper. På Fredrikshalds teater ble det invitert til juletrefest, med billetter sponset av en lokal aktør.

Delmål 6 – Aktiv og oppdatert samfunnsaktør: Det har vært skrevet flere aviskronikker som i løpet av 2018 har blitt publisert i Fredrikstad Blad.

Delmål 7 – Vi skal ta vårt publikum på alvor: Det ble ikke gjennomført noen publikumsundersøkelse i 2018, men ØM fokus på å tydeliggjøre vertskapsrollen bidrar til økt kvalitet for publikum.

Delmål 8 – Styrke Østfoldmuseenes rolle som arena for frivillig arbeid: ØM fortsetter å være en arena for frivillig arbeid. Vi samarbeider med ulike lag og foreninger som bidrar på våre arrangement og publikumstilbud.

Delmål 9 – Produsere gode arrangementer med en tydelig profil: Østfoldmuseenes avdelinger jobber målrettet med å tematisere og profesjonalisere arrangementene våre. I 2018 har vi, med hjelp fra samarbeidspartnere arrangert Fredrikshaldfest i Halden – et stort arrangement for Halden, med fokus på 1700-tallet. Vi har også gjennomført arrangementer som understreker de tematiske satsningsområdene i strategiplanen, som Bakefelleskapet (vårt daglige brød), Smaalensmarken – tilbake til 1950 (Arbeid i Østfold), Barnas dag – tilbake til 1718 (Barn i tiden).

Rekruttering av sommerverter i Østfoldmuseene:
Det ble gjennomført en felles utlysning via karriere.no. Totalt kom det inn 122 søknader og 35 personer ble ansatt som sommerverter. 22 av disse har vært ansatt tidligere.
Haldenvassdragets kanalmuseum har for andre år på rad bidratt til guidekurset «Guide i skyddade naturområden» som er et «skräddarsydd guidekurs för gränsregionen Bohuslän, Dalsland och Østfold».

Barnas museumsstafett 2018

Det overordnede temaet **Arbeid i Østfold,** som ble etablert i 2017, ble videreført i 2018. Innholdet i aktivitetene ble også tilpasset Det europeiske kulturarvåret 2018. De ulike aktivitetene og det pedagogiske innholdet var godt forankret i strategiplanens hovedmål.

Museumsstafetten hadde stor deltagelse i hele fylket. For to år siden var det 13 barn som besøkte alle museene i Østfoldmuseene under barnas museumsstafett. I år var det 34. Siden det er syv museer som er med i stafetten utgjør dette 238 museumsbesøk på denne gruppen alene. Antall barn som besøkte inntil tre museer steg også i år med cirka 60 %. I sommermånedene ble det utdelt ca. 2.900 pass til barn og unge som da hadde mulighet til å delta på årets museumsstafett.

Det europeiske kulturarvåret 2018 i Østfold

Det europeiske kulturarvåret 2018 ble markert i Østfold, etter initiativ fra Fylkeskonservatoren og Østfold fylkeskommune. Østfoldmuseene hadde ansvaret for formidlingen, og månedlig var det arrangementer rundt om i Østfold- i tillegg til arrangementer i Østfoldmuseene og andre aktører.

1. Nyttårskonsertene 5.-12. januar, Det norske Blåseensemblet i samarbeid med Kulturskolene.

2. Litteraturhuset i Fredrikstad 13. februar, foredrag ved Terje Tvedt, Det internasjonale gjennombruddet.

3. Fredrikshalds Teater, 7. mars, Foredrag ved riksantikvar Jørn Holme, om Kulturarv, byutvikling og samfunnsnytte. Paneldebatt.

4. Moss by og industrimuseum 22.april, Byvandring for barn, Kampene på Moss 1716.

5. Spydeberg Prestegård 23. mai, Europeeren og opplysningsmannen Jacob Nicolai Wilse, 1700-talls musikk ved gruppe fra Norsk Blåseensemble og omvisning i hagen.

6. Fredriksten Museum 1. juni: Åpning av utstillingen Det store fallet og Karl XIIs sti.

7. Punkt Ø, Galleri F15, 30. juni: Åpning av utstillingen Anish Kapor.

8. Olavsdagene 26.-29. juli: Olavsdagene i Sarpsborg, tema ARV, fortid og fremtid.

9. Store Råholmen, Kråkerøy 14. august, Fredning av krigsminnet steinbruddet fra 2. verdenskrig.

10. Barnas Museumsstafett i Østfoldmuseene 22. juni-19. august, aktiviteter Typisk norsk – ikke bare norsk

11. Moss Krematorium 80 år, 12. september; konsert og arkitekturorientering

12. Helleristningsvandring i mørket 24. oktober, Hafslund Hovedgård

13. 100-års markering for avslutningen av 1. verdenskrig 11. november, Markering på Krigskirkegården i Fredrikstad og foredrag på Fredrikstad Museum

Østfold fylkes billedarkiv

Ved utløpet av 2018 var 18.400 fotografier fra ØFB publisert på DigitaltMuseum. ØFB fikk 222 kommentarer vedrørende fotografier på DigitaltMuseum, og alle ble besvart. Arkivet har mottatt 84 henvendelser, deriblant regnes også tilvekst. Av større bestillinger nevnes Spydeberg bygdebok og MindreAlv, samt til kulturminneskilting, utsmykning, forlag, tidsskrift, avis, museum, teaterforestilling, meglerfirma, forretninger, skole, bispedømmeråd, og bilder til private kunder.
ØFBs nettsider revideres jevnlig, og i 2018 ble en større sak til Musikkorpsenes år publisert på DigitaltMuseum, samt en nettutstilling om Østfoldutstillingen 1930. ØFB publiserte artikkel på DigitaltMuseum ble, som en av de første, utvalgt til DigitaltMuseums julekalender.

Nye utstillinger

lab1 i Moss

I forbindelse med oppstart av arbeidet med helt ny basisutstilling og i anledning by-jubileet og kommunesammenslåingen i 2020, åpnet museet en egen museumslabb i 2018. I tillegg til å være en møteplass, er hensikten å involvere og inkludere publikum i utstillingsprosessen. Lab1 er inspirert av Norsk teknisk Museums arbeid med museumslabb og Tingenes metode. I lab1 har vi oppfordret publikum til å skrive ned hva de mener museet bør stille ut og formidle i den nye utstillingen, og i Museumsstafetten ble lag og foreninger spesielt invitert inn for dialog. Barn og unge ble oppfordret til å skrive sine ønsker på hjemmelaget papir og henge dem på Barnas museumsskulptur. Vi har tatt i bruk Tingenes metode, utviklet ved Norsk teknisk Museum. Hver 14. dag har vi stilt ut en gjenstand som vi ønsker å vite mer om.

Fra Barnas Museumsstafett 2018. I bakgrunnen sees plakatutstillingen "Typisk norsk - ikke bare norsk" fra det Europeiske Kulturarvåret. Foto: Bjørg Holsvik

Fra "Bar 1567" på Fredrikstad Museum. Foto: Kjartan Abel Nilsen

Barn som har deltatt på Barnas Museumsstafett på Kystmuseet Hvaler. Foto: Kathrine Sandstrøm

Fra FredrikshaldFest og stormingen av Gyldenløve Fort. Foto: Stein Johnsen

Gjenstanden har også blitt delt fra Lab1s gruppe på Facebook. Responsen har vært god og museet har ervervet ny kunnskap om flere gjenstander i samlingen.

Det store fallet i Halden
Jubileumsutstillingen "Det store fallet" åpnet 1. juni i anledning 300 års markeringen av Karl XIIs død på Fredriksten festning i 1718. Utstillingen har fokus på Karl XIIs virksomhet i Norge og Halden i 1716 og 1718 og den store nordiske krig. Menneskene fra tiden står sterkt i fokus. "Karl XIIs sti" er en utendørs utstilling med tilknytning til "Det store fallet". Den går fra byens torg, gjennom Fredriksten festning og til minnestøtten på Stevnesletta. Karl XIIs sti presenterer personer fra ulike europeiske land som Karl XII møtte i ulike sammenhenger. Utstillingen er åpen hele døgnet, gjennom hele året. Utstillingene "Det store fallet"og "Karl XIIs sti" har blitt svært godt mottatt, og har vært godt besøkt siden de åpnet i juni. Interessen for 300 års markeringen har brakt museet mye omtale generelt, i blant annet NRK, Halden Arbeiderblad, Strömstad Tidning, Dalslänningen, Radio Väst, Museumsnytt, kandusi.no, ØM egne nettsider og i sosiale medier. Representanter fra kommunen, fylket og Sveriges og Ungarns ambassader deltok på åpningen.

Haldenvassdragets Kanalmuseum
Orkidé-utstillingen «Vassdragets Vakreste»åpnet sommeren 2018. Til denne hører også salgs-plakat og salg av bok hvor en av våre ansatte har vært med å skrive om ulike blomstervandringer i regionen.

Plakatutstillingen: «Kulturarvåret» var en sentral del av barnas museumsstafett. Svarene som barna skulle finne var avbildet på plakatene. Gjenstandene, som barna skulle finne, lå i små avlukker i en blå benk, formet som et spørsmålstegn. «Et eventyr med D/S Turisten og Tertitten», ny egenprodusert formidlingsfilm som blir nytt element i utstillingen sommeren 2019, var under arbeid i 2018. Filmen består av gamle og nye filmklipp, fotomateriale og kartmateriale.

Bar 1567 og tidslinjeutstilling i Tøihuset, Gamle Fredrikstad
Til sesongen 2018 ble utstillingen med montre i 2. etasje fullført. Noe malearbeider ble også gjort. Det største tiltaket var ny historie til menyen i Bar 1567. Historien av Tordenskiold ble illustrert, designet og produsert av Nils Anderssen og Adriane Vinter fra firmaet Anderssen Design,i samarbeid med museets ansatte. Fortellingen om Tordenskiold ble utformet som spilldesign som har vist seg å treffe barn og ungdom godt.

Bendik Riis, Elingaard, Onsøy
På Elingaard Herregård ble det satt opp utstilling med verk av Fredrikstadmaleren Bendik Riis (1911 – 1988). Utstillingen bestående av 42 verk ble kuratert av kunsthistoriker Camilla Gjendem. Åpningen 16. juni ble foretatt av ordfører Jon-Ivar Nygaard. Elingaard har et økt besøk på 25 % skyldes nok delvis denne utstillingen, samt vandrespillomvisninger og julemarkedet.
Det arbeides med ny skilting av Natur- og kulturstien som også innbefatter nye informasjonstavler ved herregården. Dette er et SMIL-prosjekt. Halvparten av skiltene kom på plass før telen satte inn.

Basisutstilling Kystmuseet, Hvaler, revidert
Den permanente utstillingen på låven er blitt revitalisert. Deler av utstillingen er oppgradert, mens andre deler er skiftet ut med nye miljøer. Hele utstillingen har gjennomgått en oppgradering med tekst og bilder.

Skoletilbud /samarbeid med «Den kulturelle skolesekken»

Alle museene i Østfoldmuseene har samarbeid og tiltak under Den kulturelle skolesekken. Museene har også andre, fastlagte undervisningstilbud som skolene kan finne frem til på nettsidene. I tillegg er de fleste museene åpne for å spesialtilpasse tilbud, og kan inngå egne samarbeidstiltak med skolene.

Borgarsyssel Museum, Undervisningstilbud i 2018
- Borgcraft – DKS (Barneskoler i Sarpsborg og Fredrikstad deltar)
- Grunnleggingen av Sarpsborg
- Middelalderen i Sarpsborg
- Å være barn for 150 år siden
- Helse og hygiene gjennom tidene
- Juleforberedelser før og nå
- Verdensrommet
- Demensprosjekt

Deltakere 2239, derav 1243 Borgcraft, DKS.

Folkenborg museum, Undervisningstilbud i 2018
Alle elevene på Mysen skole 4. og 5. trinn deltar på «Til bords på Folkenborg» på våren hvor de sår grønnsaker, lærer om bærekraft og har quiz i søndre grop. Om høsten høster 6. trinn grønnsakene og spiser stekte rotgrønnsaker med aioli og «sykler smoothie».
Hver forsommer deltar alle elevene på 6 trinn i Eidsbergskolene i «Gammelt gårdsarbeid». De er med en hel dag hvor de får en innføring i kjønnsdelte arbeidsoppgaver i førindustrielt gårdsliv. Dette er et samarbeid med Eidsberg kommune, og del av den kulturelle skolesekken. Svært mange frivillige deltar med demonstrasjon av arbeidsoppgaver og metoder, og programmet er del av Østfoldmuseenes arbeid med immateriell kulturarv.
I tillegg har Folkenborg i 2018 gjennomført følgende pedagogiske programmer:
- Til bords på Folkenborg
- Flukten fra Folkenborg; Første test gruppe fra idrettslinjen ved Askim vg.
- Gamledager for 3. trinn, Mysen skole
- Omvisning i de antikvariske husene og en quiz i hestevognutstillingen; Mysen SFO
- Jul i gamle dager; 4. trinn Mysen skole

Deltakere: 454, derav 136 DKS

Fredrikstad museum, Undervisningstilbud i 2018
I Den Kulturelle Skolesekken besøkte 41 skoleklasser fra 5. trinn museet. Dette ble totalt 986 barn og 91 voksne: totalt 1.077 besøkende. To skoleklasser fra Fredrikstads Internasjonale skolen, Fris, besøkte museet. Skoleklasser fra Fris deltok også på bakekurset på Kongsten Fort. Bakekurset var del av Østfoldmuseets satsning på mangfold og samfunnsansvar.
- Opplevelsesdag i gamlebyen
- Omvisning i gamlebyen for barn
- Omvisninger på Kongsten fort for barn
- Omvisninger på Elingaard Herregård for barn
- Isegran for barn
- Emnekasse om steinalder

Deltakere: 1347, derav 1025 DKS

Kystmuseet Hvaler, Undervisningstilbud i 2018
- Barn i arbeid og lek
- Barna i gamledager
- Kystkultur
- Steinindustrien

Deltakere: 261, derav 201 DKS

Halden historiske Samlinger, Undervisningstilbud i 2018
På grunn av utstillingsarbeid har det vært færre omvisninger for skoleklasser på Fredriksten festning i 2018. Vi har ikke aktivt invitert skolene, da skoleopplegget for den nye utstillingen ikke ble ferdig, og er utsatt til 2019. Skoleklasser som har gjort egne henvendelser har i hovedsak blitt vist om av vertene. I tillegg hadde museet besøk av tre klasser fra ungdomsskolene i Halden i forbindelse med lærerstudentenes uke.

HhS har et samarbeidsprosjekt med DKS Halden – Juleselskap på Rød. Dette ble i år gjennomført for fjerde gang. Det var 3 skoler som var gjester i år. I tillegg hadde vi klasse fra VG dans og drama på besøk. Forestillingen ble også spilt for åpent hus under Jul på Rød. Marcus Hannestad spilte Carsten Tank, og Morten Milde hadde regien. Begge de offentlige forestillingene var fullsatt. Juleselskapet finansieres av Den kulturelle skolesekken Halden, med støtte fra Sparebank 1 Stiftelsen Halden.

Deltakere: 478, derav 8 DKS

Haldenvassdragets Kanalmuseum, Undervisningstilbud i 2018
Elevene har vært fra Marker kommune og omegn. Særlig kan nevnes prosjektet: «Blågrønnalger/cyanobakterier i Haldenvassdraget». Her hadde vi 8. trinn på Marker Skole i klasserommet hele uken. Opplegget innbefatter foredrag, lab-arbeid 1 dag, prosjektarbeid 3 dager. Kanalmuseet samarbeider med Marker kommune, Haldenvassdraget Vannområde og Marker Skole om opplegget. Skoleklasser har ellers deltatt på følgende undervisningsopplegg:
- Isfiske
- Skogdrift i historisk perspektiv
- Byggeskikk
- Dissekering av fisk
- Feltkurs i biologi
- Merkekart og merkeøkser

Deltakere: 451

Storedal kultursenter, Undervisningstilbud i 2018
14 skoleklasser deltok på tiltak i regi av Den kulturelle skolesekken, "Jakten på Storedal", som er et prosjekt hvor 5.klassene i Sarpsborg kommune kommer til Storedal Kultursenter for å lære om kunst, kultur og vår forhistorie gjennom praktisk arbeid.
- Jakten på Storedal (DKS)
- Borghild Olavsdatter til Mikladal

Deltakere: 508

Betalte gruppeomvisninger

Folkenborg museum hadde besøk av en gruppe på 40 stk fra Halden får en omvisning i de antikvariske husene, og de fikk enkel servering og quiz i kafeen. Elingaard har lagt om på de dramatiserte omvisningene. I fjor var omvisningene tilbud med egne billetter om søndagene, men i 2018 inngikk omvisningene inn i den ordinære billetten. Oppslutningen

Kanalfestivalen ved Haldenvassdragets Kanalmuseum på Ørje. Foto: Bjørn Fjell

"Karl XIIs sti" – fra Halden torg til Fredriksten festning. Foto: Bodil Andersson

om de dramatiserte omvisningen har vært bra. I tillegg til søndagsåpent har Elingaard hatt åpent onsdagene.

På Kystmuseet har det blitt gjennomført 13 omvisninger på museet for grupper som har bestilt dette. I tillegg har Kulturkvelder for barn kommet til som et nytt tiltak, med organisert museumsbuss med rundtur på fire attraksjoner på Hvaler. Turene gikk hver søndag i juli i samarbeid med Frøkengården, gamle Brekke skole og Hvaler naturparksenter.

Det har blitt gjennomført omvisninger på Fredriksten festning og Rød herregård gjennom hele sesongen og på bestilling utenom sesong. Fredriksten Museum har i 2018 hatt åpent lørdager og søndager tom 15. desember som en prøveordning. Dette har vist seg å være populært og bærekraftig og videreføres i 2019. Studentprosjektet ved HiØ, Monumentvandring, ble videreført fra 2017. 300 års markeringen av Karl XIIs fall i Halden i 1718 har ført til en økning i bestilte grupper i 2018. Det har i tillegg blitt gjennomført 17 omvisninger på Fredrikshald teater av ansatte ved HhS.

Andre formidlingstiltak

Søndag 25. november lanserte Fredrikstad Museum den lokalhistoriske boken MindreAlv nr. 18. Boken har et opplag på 1000 eksemplarer. Boken er finansiert gjennom sponsorinntekter og salg. Alle forfatterne og redaksjonen bidrar med egeninnsats. Artiklene er varierte og av høy kvalitet. Det ble også satset ekstra på bilder og det visuelle utrykket. Museet har fått positive tilbakemeldinger på utgivelsen, og salget før jul har vært tilfredsstillende med at 1/3 av opplaget er solgt.

I oktober ble seminaret 1718 avholdt, på Fredrikshalds Teater, i samarbeid med Fredriksten festnings venner, Haldens historielag, Høgskolen i Østfold og Fredriksten kommandantskap. Seminariet lokket til seg over 80 deltagere, altså fullsatt. Åtte foredragsholdere delte av sin kunnskap. Seminaret var et ledd i en seminarserie som de samme interessenter sto bak. HhS deltok gjennom å arbeide med kontakter med foredragsholdere, som moderator, og med øvrig organisatorisk arbeid. Seminaret er såpass populært at det ønskes videreført av alle parter, og tema for 2019 er klart: «Før byen fantes: I Gjellestadskipets kjølvann.

Immateriell kulturarv

Østfoldmuseene arbeider ut fra følgende definisjon på begrepet Immateriell kulturarv;
- praksis, fremstillinger, kunnskap, ferdigheter – samt tilhørende instrumenter, gjenstander, kulturgjenstander og kulturelle rom som samfunn, grupper og, i noen tilfeller, enkeltpersoner anerkjenner som en del av sin kulturarv.

Østfoldmuseene har en rekke tiltak som bidrar til å styrke den immaterielle kulturarven. Vi nevner Barnas museumsstafett og skoleprogram - inkludert den kulturelle skolesekken, digitalisering av tradisjonsarkivet og tilbud i regi av Den kulturelle spaserstokken. I tillegg kommer alle oppsettingene på Fredrikshalds Teater og selve driften av teateret, konserter og litteraturarrangementer og de mange dramatiserte omvisningene på museene. Vi jobber med mat- og matoppskrifter og matproduksjon på arrangementene våre.

Vi ivaretar oppgaven med dokumentasjonsarbeid med hensyn til gjenfinning, lagring og registrering av samlingene. Vi har generell fokus på innsamling av immateriell kultur knyttet til Arbeid, helse, velferd, integrering og mobilitet i tråd med strategiplanen vår. Fra arbeidet i 2018 vil vi særlig nevne: Arkivar ved HhS har vært løst tilknyttet den nå formaliserte foreningen «Haldenkeramikk» på konsultativ basis. I første rekke har arbeidet vært knyttet til utføringen av kjerneoppgaver innen forvaltning, råd om innsamling og bevaring, sikring av lydopptak fra foreningens arrangementer og skanning av bilder. Materiale er derfor sikret i samlingene.

Ting forteller: Gjennom tingenes metode i lab1 har Moss by- og industrimuseene invitert publikum til dialog rundt to gjenstander i måneden. Metoden har tilført museet nye historier og ny kunnskap om flere av gjenstandene i samlingen.

Borgarsyssel Museum har i 2018 fulgt opp det frivillige arbeidet med å digitalisere museets verdifulle tradisjonsarkiv, som består av over 600 kassetter med intervjuer på dialekt fra hele Østfold. Dette arbeidet er svært viktig for å kunne bevare intervjuene for fremtiden.

Folkenborg museum har i samarbeid med maler, Yngvar Hoff, fått et Isskap fra 1915 ådret, og på den måten videreformidlet en gammel maleteknikk. *arkiv2.ostfoldmuseene.no/fordypning/hva-vet-du-om/*.

Haldenvassdragets kanalmuseum har intervjuet og filmet Alf Volen, som forteller om sine opplevelser som barn under andre verdenskrig. Dette har blitt gjort med tanke på en fremtidig utstilling om flyktninger i grenseområdet.

Årsrapport: 05. Formidling

Mangfold og integrering

Ved å gi kulturell kompetanse og engasjere bredt blant mange målgrupper, kan Østfoldmuseene bidra til å motvirke utenforskap. Museet ønsker å være en aktør som jobber aktivt for bedre folkehelse og integrering. Museet rekrutterer frivillige fra et bredt lag av befolkningen og har innledet dialog med relevante institusjoner for et mer forpliktende og langsiktig samarbeid.

Våren 2018 utarbeidet administrasjonen i Østfoldmuseene en søknad om ekstra driftsmidler på en million kroner fra Kulturdepartementet i forbindelse med den årlige søknaden om driftsmidler for 2019. De ekstra midlene skulle gå til prosjekter som fremmet museets samfunnsrolle og gjøre det lettere å søke og finne nye samarbeidspartnere for å øke aktiviteten og åpne museet for et bredere publikum. Høsten 2018 fikk vi søknaden innvilget.

Driftsavdelingen har, i tillegg til norske ungdommer, hatt unge flyktninger fra henholdsvis Afghanistan, Eritrea, og Syria midlertidig ansatt knyttet til ulike konkrete tidsavgrensede oppdrag. Avdelingen har løpende kontakt med disse, som blir engasjert ved behov. Dette har bidratt til at Østfoldmuseene nå får utrettet en betydelig større mengde arbeid enn tidligere. På den annen side har disse fått en svært nyttig arbeidserfaring, innsikt i norsk arbeidsliv, språkpraksis, norske kollegaer og et økonomisk bidrag gjennom lønnet arbeid.

Borgarsyssel Museum har inngått samarbeid om omvisninger for St.Marie læringssenter og Introprogrammet for Sarpsborg kommune. Museet og elevene ved St.Marie læringssenter planla og gjennomførte et større arrangement for alle skolens elever før jul, hvor elevene presenterte sine egne høytidstradisjoner sammen med museets formidling av norske juletradisjoner. Videre har Frivillighetssentralens kvinnegruppe besøkt museet, og hatt en av sine samlinger der.

Museet har også videreført samarbeidet med NAV og er ukentlig et oppmøtested for ungdom i arbeidstrening.

Museet har også gjennomført den kulturelle Spaserstokken med et opplegg for eldre demente i samarbeid med Sarpsborg kommune, samt hatt ansvar for undervisning gjennom Norsksenteret i Sarpsborg.

Moss by- og industrimuseum har et samarbeid med Moss Voks som bruker museet gjennom hele året. Museet viste utstillingen Typisk norsk – ikke bare norsk i forbindelse med Det europeiske kulturarvåret 2018.

Fredrikstad museum har flere personer på arbeidstreningstiltak som bidrar positivt inn i driften. Fredrikstad museum har to arbeidsplasser med varig tilrettelegging, en arbeidsplass for kortsiktig arbeidstrening og hadde i 2018 to plasser for ungdom som har arbeidsuke.

Halden historiske Samlinger arrangerte 13. januar 2018 Juletrefest på Fredrikshalds teater med støtte fra Sparebank-1stiftelsen Halden som finansierte billetter til 150 mennesker. Disse ble delt ut til veldedige organisasjoner: Røde Kors, Frivilligsentralen og Kirkens Bymisjon. Det kom 117 mennesker fra flere nasjoner. På scenen ble «Stjerneguttspillet» fremført i regi av Tor Akerbæk, og i salen var det gang rundt juletreet, enkel kaffe/kake servering og julenisse med poser til barna. Arrangementet ble svært godt mottatt av publikum.

HhS har i flere år jobbet med den nasjonale minoriteten romanifolket/taterne. Reisendekartet er et eget nettsted (www.reisendekartet.no) hvor 15 nyhetssaker om romanifolket/taterne i grenseområdet har blitt publisert i 2018. Siden har hatt 13 000 besøkere (8 400 år 2017). Facebooksidene facebook.com/reisendekartet og facebook.com/resandekartan har 604 følgere (569 år 2017), til tross for at det ikke har vært noen aktivitet på den. Dette viser at folkegruppens kulturhistorie vekker stor interesse og at det finnes et stort potensial i å videreutvikle formidlingen av dette temaet. Mot slutten av året ble det satt i gang en prosess for å videreutvikle en god teknisk løsning for hjemmesiden i fremtiden, i samarbeid med Bohusläns museum og nettutvikler i Østfoldmuseene. Dette arbeidet kommer til å fortsette i 2019. I løpet av året har et bilde fra Reisendekartets innsamlinger og historieformidlingen om romanifolket/taterne blitt solgt fra samlingene til Fagbokforlaget, til bruk i en ny lærebok i samfunnsfag og historie, Grip 3 Historie. Et bilde fra samlingen har også blitt stilt til rådighet for det internasjonale RomArchive, *blog.romarchive.eu/*, som vil bli lansert i 2019. I løpet av året har en privatperson kontaktet museet for å få rådgivning i forbindelse med en byggesak, ved en av plassene som er dokumentert i Reisendekartet. Det er positivt at museet oppfattes som en faginstans når det gjelder romanifolket/taternes historie. Økomuseum Grenseland planlegger å sette opp et skilt på en av plassene i Reisendekartet, Vilhelmsnaret i Enningdalen, *reisendekartet.no/platser/vilhelmsnaret*. Råd har blitt gitt i forbindelse med dette arbeidet.

Østfold bakefellesskap ble i 2018 etablert med prosjektstøtte fra Norges museumsforbund. Dette var et bakekurs der 40 mennesker fra Fredrikstad internasjonale skole deltok, og prosjektet har gitt mersmak. Dette prosjektet har bidratt til å gjøre museet relevant for flere og har styrket museets samfunnsrolle. Museet blir tilført nye perspektiver, utfordres på språklige barrierer (halvparten av deltakerne var analfabeter) og justerer vår praksis *photos.app.goo.gl/e58hQt2jhGrj4qGXA*. Prosjektet har dessuten direkte overføringsverdi til alle åre arenaer med vedfyrte bakerovner.

Den kulturelle spaserstokken bør i større grad kunne tas i bruk for å teste ut programmer for eldre. Særlig ser vi at vi har mye å tilby små grupper av demente, og ser at vi vil kunne bidra til å inkludere en gruppe som har stort utbytte av museumsbesøk, men som gjerne faller utenfor i våre tradisjonelle arrangementer og ikke nås i våre utstillinger.

Frivillighet i Østfoldmuseene

Østfoldmuseenes arenaer opplever at det er stor interesse fra mennesker som ønsker å bidra som frivillige.
Dette potensialet må museet settes i stand til å hente ut. Museet har et ansvar for å kunne være sosiale møtesteder, et sted for livslang læring og en integreringsarena. Vi kan med å legge til rette bidra til folkehelsa i Østfold. Den frivillige innsatsen skaper dessuten merverdi til vårt arbeid med samlingene og i vår formidling.

På Fredrikstad museum har mange frivillige gitt av sin tid til beste for Elingaard herregård – det være seg innsats som hagearbeid, under arrangementer og som verter i løpet av sesongen. – Dette er både enkeltpersoner og foreninger; slik som Bygdekvinnelaget, Onsøy historielag, Onsøy Rotaryklubb, Odinsenteret, «Inn på tunet», Roseforeningen med flere. En fotogruppe arbeider med revidering av opplysninger i Stangebyes fotosamling. Ca. 2000 objekter er revidert og nå lagt tilgjengelig på *digitaltmuseum.no*.

På Folkenborg må særlig de frivillige som stiller opp på skoletilbudet for 6. klasse og på de store arrangementene som Barnas dag og Jul på Folkenborg nevnes. Samarbeidet med Eidsberg historielag ble i 2018 forsterket gjennom en svært konstruktiv dialog og planer om tettere samarbeid.

På Kystmuseet har frivillige jobbet hardt med ny garasje til Gråtass og lekeplassen for barn. Videre bidrar frivillige til arbeidet på museet som hjelp til uteområder, beskjæring av frukttrær, Den Kulturelle skolesekken, ulike arrangement og betjening av den historiske smia. Totalt utgjør frivillig arbeid hele 644 arbeidstimer på Kystmuseet.

På Moss by- og industrimuseum bidrar tidligere ansatte i Helly Hansen i arbeidet med å registrere bedriftens historiske samling som museet forvalter, og en tidligere, nå pensjonert arkivar, bidrar med registrering av museets privatarkiver.

Borgarsyssel museum er helt avhengig av frivillige enkeltmennesker og bistand fra frivillige lag og foreninger i gjennomføringen av store arrangementer i friluftsmuseet. Bare slik kan de mange antikvariske bygningene åpens for publikum og fylles med liv og aktiviteter. En stor park og egen urtehage krever mye stell, og museet har særlig dedikerte og trofaste medhjelpere. Museets venneforening har bidratt med økonomisk støtte i arbeidet med å pusse opp og videreutvikle anlegget.

06. FORRETNINGSPLAN, FELLES-TJENESTER OG ADMINISTRASJON

Forretningsplan, mål og tiltak

Østfoldmuseene fikk i 2018 sin første forretningsplan, utarbeidet i den hensikt å sikre en bærekraftig museumsdrift innenfor de rammer som er gitt i museets strategiplan og gjeldende selskaps-struktur, med henblikk på organisering og avgiftsstruktur. Planen tar utgangs-punkt i inntektssiden, uten å derved se bort ifra effekten av å samtidig søke kostnadsbesparende tiltak.

Fokuset ble satt på de vesentligste inntektsområder - der det antas å være størst potensiale for økning i egeninntek-ter. Tradisjonelle inntektskilder som billettinntekter, salg fra museums-butikker og -kafeer, samt utleie av våre unike lokaler, klarer ikke alene å bære gapet som oppstår mellom økte lønns- og varekostnader og ordinære tilskudd. Prosjektstøtte og midler fra privat og offentlig hold, anses å være den viktigste inntektskilde for å utvikle og realisere planene for de ulike arenaene, gjerne i samarbeid med andre kultur- og kunnskapsinstitusjoner. Samtidig er det viktig å styrke frivilligheten og skape et fruktbart engasjementet blant brukerne av museet.

Østfoldmuseene samlet hadde en økning i antall besøkende på ca. 17 % sammen-lignet med fjoråret. I hovedsak skyldes økningen FredrikshaldFest, en festival vi var med og arrangerte over fire dager i Halden i august, og som ble anslått å trek-ke mellom 4500-5000 publikummere. Fredriksten Museum på Fredriksten festning i Halden åpnet også en ny og større utstilling (Det store fallet) den 1. juni, noe som samlet har påvirket besøkstallene til Halden historiske Sam-linger svært positivt.

Økningen av besøkende ved Fredrikstad Museum kan forklares med at museet i desember var vertskap for populære Fredrikstad Pepperkakeby. Elingaard Herregård i Fredrikstad hadde også en økning på 700 besøkende i sommer, noe den nye temporære utstillingen med verker av kunstmaleren Bendik Riis antas å være årsaken til.

I tillegg installerte vi i 2018 nye og bedre telle-løsninger på fire besøksarenaer (Storedal Kultursenter, Elingaard Herregård, Eidet Lensemuseum og en ekstra telleløsning i hagen på Rød herregård) noe som gjør at vi har ny og bedre oversikt over de besøkende på disse arenaene.

Fra åpningen av utstillingen "Det store Fallet" på Fredriksten Museum i Halden. Foto: Vidar K. Kristiansen

Avdelingsvis oversikt over besøkstallene 2018

Museum/arena	2016	2017	2018
Borgarsyssel Museum	22.751	13.942	11.765
Fredrikstad Museum	20.369	14.138	17.257
Folkenborg Museum	1.959	2.727	2.126
Halden historiske Samlinger	34.348	22.113	37.155
Haldenvassdragets Kanalmuseum	9.191	9.106	7.679
Kystmuseet Hvaler	3.001	2.652	2.898
Moss by- og industrimuseum	6.112	4.955	3.602
Storedal Kultursenter	2.282	2.883	2.346
Trollull/museumstjenesten (fellesmagasinet)	0	85	33
Eidet tømmertunnel	0	500	865
Østfold fylkes billedarkiv	0	0	17
Totalt	**100.013**	**73.101**	**85.743**

Kulturhistorisk vandring med publikum på Hvaler. Foto: Kathrine Sandstrøm

Østfoldmuseenes digitale satsning

Østfoldmuseene skal være nyskapende og ledende blant museer i Norge på digitale formidlingsløsninger.

Etablering av ny publiseringsløsning, ny samhandlingsplatform for ansatte, nye personvernregler, nyetablert digitaliseringsfabrikk og ny bruk av API, har preget Østfoldmuseenes digitale satsning i 2018.
Vi begynner å se en helhet i vår digitale infrastruktur hvor fagsystemer snakker tett sammen og stimulerer ansatte til helhetlig digital tenkning i museene, og i arbeidsprosesser på tvers av fagrupper. Utviklingen av nye nettsider er basert på å intensivere interaksjonen mellom besøksarenaene, samlingene og brukerne. Vi har gjort erfaringer på gjenbruk av digitalisert materiale gjennom DigitaltMuseum APIet i form av formidling av tekst, video, lyd og bilde i utstillinger. Vi opplever at Østfoldmuseene er en innovativ samfunnsaktør og vi tar solide skritt inn i 2019 hvor vår digitale målsetting er å være et attraktivt museum for morgendagens generasjon heldigitale museumsbesøkende.

Ny publiseringsløsning
I januar 2016 relanserte Østfoldmuseene nye nettsider basert på publiseringsverktøyet Wordpress. Nettsidene og plattformen har bidratt til å gi et kunnskapsløft hos ansatte i publisering av arrangementer og artikler. Plattformen vi endte opp med baserte seg i stor grad av bruk av tilleggsmoduler for kalender og utforming av artikler. En kombinasjon av moduler som etter hvert ikke lengre var kompatible med løsningen og mangel på dokumentstruktur og formatering for langsiktig forvalting av artikler, medførte etter hvert en viss misnøye hos flere ansatte. Nettredaktøren har vært opptatt av at ansatte i museet i større grad skal formidle fag- og fordypningsartikler knyttet til samlingene og historien om levd liv. Når vi i mai 2018 ble introdusert for publiseringsløsningen Museum24 (M24), utviklet av KulturIT, var det opplagt at dette er en plattform hvor vi kan produsere innhold på en langsiktig og bærekraftig måte. Arbeidet med å utvikle nye nettsider startet i juni 2018, og primærfokuset har vært å presentere våre besøksarenaer, og gjøre det enklere å følge med på hva som skjer på museet der du bor. Nettsidene skal gi nyttig besøksinformasjon, og gjøre det enkelt for brukeren å lese om, og besøke, samlingene våre 24 timer i døgnet. M24 harmonerer med fagsystemene Primus, ResourceSpace og KDR. Utover dette støtter M24 kalenderintegrasjon mot samarbeidspartnere som f.eks. VisitØstfold. Plattformen er sømløs mot DigitaltMuseum. Vi vil med vår nye plattform være i stand til å arbeide etter COPE-prinsippet «Create once, Publish everywhere».

M24 vil i kombinasjon med DigitaltMuseum etterhvert fungere som plattform for flere av Østfoldmuseenes portefølje av nettsider som 1718.no, Halden350.no, reisendekartet.no, mobilformidling.no og ostfold1814.no som per i dag driftes på ulike nettløsninger. Da får vi sikret tidligere publisert innhold og samtidig tilgjengeliggjort materiale til egne formidlingsløsninger, samt til tredjepartsutviklere.

Ny sosial samhandlingsplattform for ansatte og sommerverter i Østfoldmuseene
I midten av september ble det etablert et pilotprosjekt hvor nettredaktør og ledergruppen fikk i oppdrag å vurdere arvtakeren til intranett. Workplace vil være en ny måte å kommunisere på - i og på tvers av museene, arenaene og avdelingene. Her kan vi dele kompetanse, stille spørsmål til kolleger, fange opp gode idéer, bygge relasjon internt, nå raskt ut til kolleger samt informere og dele kunnskap – for å nevne noe.

Årsrapport: 06. Foretningsplan, fellestjenester og administrasjon

360 fotografering
Nettredaktør har dokumentert arenaer, rom, bygninger og landskap med hensikt om å etablere en enkel plattform for å lage virtuelle museumsopplevelser.

GDPR
Året startet med kartlegging av omfanget ved innføringen av den nye personvernforordningen - General Data Protection Regulation (GDPR) internt og eksternt i organisasjonen. Rutiner for behandling av personopplysninger ble gjennomgått og oppdatert, både i forhold til opplysninger om ansatte og om personer som i en eller annen form har hatt kontakt med museet.

Østfoldmuseene har fortsatt delvis papirbasert løsning for arkivering av dokumenter, men har siden 2016 benyttet et elektronisk HRM system, noe som i stadig større grad gjør oss digitale. Videre ble våre nettnettportaler og nyhetsbrev tilpasset å følge de nye retningslinjene. Vi har klart å opprettholde antall abonnenter på vårt nyhetsbrev, og vi har sett en svak økning i antall følgere i sosiale medier.

Raspberry Pi inn i museene
I 2018 tok vi i bruk Raspberry Pi i flere utstillinger. Kort fortalt er dette en rimelig og driftssikker datamaskin i kredittkortstørrelse som er kraftig nok til å håndtere video- og lydfiler samt å fungere som en kioskløsning. Østfoldmuseene disponerer foreløpig syv Raspberry Pi, hvor fem er i permanent drift i utstillinger. Resterende er i bruk i temporære utstillinger. De enkleste løsningene som er satt i drift er visninger av egenproduserte formidlingsfilmer som f.eks. ved Bendik Riis utstillingen på Elingaard Herregård. På Fredrikstad Museum står maskinene i kontinuerlig drift i utstillingens 2. etasje.

Ved Moss by- og industrimuseum og Haldenvassdragets Kanalmuseum har vi tatt skrittet videre og produsert skybaserte løsninger hvor vi for første gang har mulighet til å oppdatere og skape nytt innhold på de interaktive skjermene i utstillingene uten å være fysisk tilstede i lokalet. Denne formen for løsninger åpner helt nye muligheter for museene, og vi vil forske videre på å lage et godt frontend for presentasjon av innhold fra f.eks. APIet til DigitaltMuseum.

Det har dessuten blitt gjennomført internkurs i video- opptak og redigering for ansatte.

Markedsføringsarbeidet

Markedsarbeidet ved Østfoldmuseene har blitt gjennomført etter oppsatt plan i 2018. I tillegg har administrasjonen hatt to store samarbeidsprosjekter hvor vi har levert markedsmateriell, nettsider, annonsekampanjer og innhold/kommunikasjon i sosiale medier. De prosjektene har vært Det europeiske kulturarvåret (markeringer i hele fylket) og FredrikshaldsFest i Halden.

Markedsmål og trafikktall
Antall publikumsbesøk alle museene/arenaer: 85.743 noe som er +17 % sammenlignet med fjoråret. For mer info om publikumstall pr arena - se side 31. Nedgangen i nettsidevisninger/unike sidevisninger på ostfoldmuseene.no skyldes mest sannsynlig endringer av vaner og trender i befolkningen generelt vedrørende bruk av digitale plattformer, det vil si økt fokus og dreining mot innhold i sosiale medier kanaler

Sosiale medier pr. 17.januar 2019:
- **Facebook** (ostfoldmuseene), ant. følgere: 7.143
- **Instagram** (#ostfoldmuseene), ant. følgere: 1.969
- **Twitter** (ostfoldmuseene): ant. følgere: 798
- **YouTube** (ostfoldmuseene): 85 abonnenter, 165 videoer og ca. 74.900 videoavspillinger
- **SnapChat** (ostfoldmuseene), ant. venner: 95
- **Facebook** (fredrikshaldsfest): ant. følgere: 308

Google/TripAdvisor
Østfoldmuseene har tatt eierskap/opprettet Google Min Bedrift side og redigert og oppdatert sider for alle sine besøksarenaer.

I 2018 fikk disse arenaene samlet 295 nye anmeldelser som ble besvart på Google. Vi har også ulike sider på TripAdvisor og der har vi i 2018 mottatt og besvart syv nye anmeldelser.

Oversikten under viser totalt ant. anmeldelser pr. arena og antall stjerner (score) poeng i snitt hvert av museene/arenaene har pr. 17. januar 2019. Høyeste antall poeng man kan få er 5,0. (Tallet i parantes angir poengscore i 2017.)

Nettsites	Ant. sidevisninger	Ant. unike sidevisninger	Merknad
ostfoldmuseene.no	223.091	175.933	Hhv -10,8 % og -9,6 % ift. fjoråret
fredrikshaldsfest.no	18.227	13.226	Ny site
kulturarv2018.no	4.253	2.878	Ny site

Museum	Google Min bedrift - antall anmeldelser	Google Min bedrift - ant. stjerner (score)	TripAdvisor - antall anmeldelser	TripAdvisor - ant. stjerner (score)
Borgarsyssel Museum	93	4,3 (4,2)	38	4,0 (4,0)
Elingaard Herregård	52	4,2 (4,0)	0	0
Fayegården	1	5,0 (0)	0	0
Fredrikshalds Teater	47	4,4 (4,6)	0	0
Fredrikstad Museum	51	4,3 (4,4)	16	4,0 (4,0)
Fredriksten Museum	2	3,5 (0)	1	4,0 (0)
Folkenborg Museum	29	4,1 (4,2)	2	4,5 (4,5)
Haldenvassdragets Kanalmuseum	57	4,1 (4,3)	4	3,0 (3,0)
Halden historiske Samlinger	9	4,1 (4,2)	0	0
Kongsten fort	87	4,4 (4,4)	28	4,0 (0)
Kystmuseet Hvaler	14	3,5 (3,0)	3	3,5 (3,0)
Moss by- og industrimuseum	19	4,5 (4,7)	18	4,5 (4,5)
Ruinparken, Borgarsyssel Museum	10	4,3 (4,2)	0	0
Rød herregård	72	4,5 (4,5)	23	4,5 (4,5)
Storedal Kultursenter	31	4,3 (4,2)	3	4,0 (4,1)
Verket 20, Moss	1	4,0 (0)	0	0

Amedia Østfoldkanaler
Vi har økt annonseringen i alle Amedias digitale kanaler i Østfold (nettavis PC/ nettbrett og nettavis mobil), og her er en liten oversikt over antall visninger, klikk og inscreen (prosentandel av visninger der minst halve banneret har vært synlig på skjermen i min. ett sekund).

Antall visninger i hele 2018: 1.058.394
Antall klikk på annonsene: 4.034
Klikkrate: 0.38 %
Inscreen: 82 %

Fordeling pr avis i hele 2018:
Fredriksstad Blad:
299.019 visninger/ 0,32 % klikkrate
Sarpsborg Arbeiderblad:
217.208 visninger/ 0,34 % klikkrate
Halden Arbeiderblad:
215.003 visninger/ 0,61 % klikkrate
Moss Avis:
187.250 visninger/ 0,29 % klikkrate
Smaalenenes Avis:
139.914 visninger/ 0,36 % klikkrate

Ny fellesbrosjyre - alle museene og arenaene
Før sommersesongen fikk vi laget en nye fellesbrosjyre for alle museene og avdelingene i Østfoldmuseene. Den har også en kort engelsk tekst om hver av besøksarenaene. Den ble sendt ut og distribuert til alle hoteller, turistkontor, bibliotek og servicetorg (rådhusene) i fylket, i tillegg til at den er tilgjengelig på alle våre museer.

Felles program vår/sommer og høst/ vinter 2018
Det ble også utarbeidet og distribuert felles program med oversikt over alle arrangementer og publikumstilbud (omvisninger, åpningstider m.m.) i året som var.
Programmene (ca. 5.000 eks) har blitt distribuert ut til alle hoteller, turistkontor, bibliotekene og servicetorg i fylket - i tillegg til at de har blitt delt ut av ansatte på ulike kafeer, butikker, kinoer og ulike kultur- og aktivitetsarenaer.

Destinasjonssamarbeide og Visit Norway
Østfoldmuseene er fortsatt medlem i de ulike destinasjonsselskapene i fylket og samarbeidet også i 2018 med VisitØstfold på ulike kampanjer rettet mot reselivet, både det norske og utenlandske.
Vi søkte og ble kvalifisert til å være med i Innovasjon Norges Bygdeturismekampanje på Visit Norway med vårt publikumstilbud på Kystmuseet Hvaler.
I perioden 29.06 -26.07 ble annonsen vist på Visit Norways Facebookside (1.103.423 likere) og hadde 38.585 visninger og en rekkevidde på 17.900 i målgruppen familier med barn, voksne uten barn og kulturinteresserte. Den ga oss også 591 nettstedklikk i den perioden. Uten at det kan vises til noen konkret sammenheng, hadde Kystmuseet Hvaler økning i antall besøkende i 2018, fra 2.652 til 2.898.

Årsrapport: 06. Foretningsplan, fellestjenester og administrasjon

FredrikshaldsFest 2018 og markedssamarbeide med Det Norske Blåseensemble
I 2018 ble festivalen FredrikshaldsFest arrangert for første gang og gikk av stabelen 23.-26.august. Festivalen var et samarbeid mellom Østfoldmuseene, Det Norske Blåseensemble, Halden kommune og Fredrikshalds Borgervæpning, der de to førstnevnte fikk ansvaret for all markedsføring, kommunikasjon og billettsalg. Det ble utarbeidet en designprofil (eksternt byrå) og man ønsket publikum med på en historisk tidsreise til en annen tid. Det var både lærerikt og interessant å samarbeide med en annen kulturaktør om de ulike markedsaktivitetene, og ekstra moro var det også når festivalen ble så godt tatt imot. Man har anslått at ca. 5.000 mennesker deltok på festivalens arrangementer (både betalbare og gratisarrangementer) denne helgen, og festivalen fikk solid lokal pressedekning - i tillegg til en stor artikkel i Aftenposten Historie i november. Det ble også laget en film som skulle oppsummere festivalen. Den kan sees på fredrikshaldsfest.no.

Kulturarvåret 2018 i Østfold
Østfoldmuseene fikk på oppdrag fra fylkeskommunen ansvaret for å planlegge og gjennomføre en rekke publikumsarrangementer i forbindelse med at 2018 var det europeiske kulturarvåret, og at det også skulle markeres i Østfold. Østfoldmuseenes Torill Wyller var prosjektleder for dette arbeidet, og markedsavdelingen utarbeidet alt markedsmateriell, nettsider, annonsekampanjer og annonsering, samt en del pressesaker til disse arrangementene. På nettsidene kulturarv2018.no kan man lese om de ulike hoved- og sidearrangementene som ble gjennomført i fjor.

Museumsbutikk
I Fredrikstad, Tøihuset ble det kjøpt inn mange nye butikkvarer i 2018. Interiøret ble supplert med ekstra hyller og bord. Omsetningen i butikken har vært meget god. To arrangement har bidratt til dette. Strikkefestivalen leide våre lokaler en helg i september. Det andre arrangementet var pepperkakebyen i desember som ble veldig godt besøkt. Pepperkakebyen tiltrakk seg antagelig nye besøksgrupper som ikke har besøkt museet tidligere. Det kom inn 20 bidrag til pepperkakebyen fra skoler, barnehager, foreninger og familier. I de tre helgene museet var åpent hadde museet over 7500 besøkende. Her ligger det potensiale for videreutvikling og satsning i tråd med Østfoldmuseenes forretningsplan. Utvidelse av butikken, flere varer og økt åpningstid i forbindelse med pepperkakebyen og julemarkedet i Gamlebyen, er fornuftig. Salgsinntektene fra butikkene økte med 67 % i Tøihuset og 98 % på Elingaard i fjor.

Sponsorer
Østfoldmuseene opplever i stadig større grad velvilje fra næringslivet og private foreninger og lag i form av bistand med materialer, tjenester og varer, og i form av gaver til spesifikke utstillingsarbeid, bygg og arrangement. Verdien av dette utgjør en vesentlig del av de ulike aktivitetene, og vil være viktig å styrke årene fremover. Som et resultat av ny forretningsplan, arbeides det med å utvikle et konsept for å skaffe til veie større sponsormidler på generelt grunnlag. Målet er å samlet kunne innhente verdier tilsvarende 0,5 millioner kroner innen 2021.

VisitØstfold
Lederen for VisitØstfold sluttet i sin stilling mai 2018. Inspiria og Østfoldmuseene ble forespurt av styreleder Jan-Henrik Larsen i VisitØstfold om de kunne overta de administrative oppgavene for VisitØstfold i 2018 og 2019. En formell avtale om dette ble inngått september 2018. Den nye administrasjonen består av to ansatte fra Inspiria og to fra Østfoldmuseene.

Handlingsplaner med fordeling av ansvarsområder og arbeidsoppgaver mellom Inspiria og Østfoldmuseene er utarbeidet. Hovedoppgavene er blant annet ledelse, økonomi, nettstedet visitoestfold.no, markedsføring av store arrangement i Østfold (VM-orientering, BMC, Ladies Tour of Norway, Tall Ships Race), interreg. prosjekter, markedsføringskampanjer vinter og sommer samt ledelse av to nettverk: Konferansenettverket og Famile-/ aktivitetsnettverk, statistikk, pilegrimsleden og samarbeid i Visit Oslofjordregionen.

Ny fellesbrosjyre for alle museene i 2018.

Årsrapport: 07. Nettverksarbeid

07. NETTVERKSARBEID

Nasjonale og nordiske nettverk

Alle avdelingene er engasjert i et eller flere av de nasjonale nettverkene, samt i et par nordiske nettverk. Nettverkene er viktige fagarenaer for museumsansatte. Arbeidet i nettverkene vil bli videreutviklet og Østfoldmuseene er innstilt på å engasjere seg i nettverkenes arbeid. Østfoldmuseenes avdelinger deltar i følgende nasjonale og nordiske nettverk:

- *Nasjonalt museumsnettverk for minoriteter og kulturelt mangfold*
- *Nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie*
- *Nettverk for industri- og teknologihistorie*
- *Skognettverket*
- *Nasjonalt nettverk for bevaring og formidling av kulturhistorisk fotografi.*
- *Nettverk for Fiskerihistorie og kystkultur*
- *Sjøfartsnettverket*
- *Herregårdsnettverket. Nettverks ansvarlig på nasjonalt nivå; Fredrikstad Museum*

Østfoldmuseene - Fredrikstad Museum er sekretariat for norsk Herregårdsnettverk. Herregårdsnettverket avholdt sitt årlige treff i Bergen i september. Det sendes jevnlig ut informasjon til alle medlemmene fra så vel det svenske som det danske nettverket. Kulturrådet fornyet sine avtaler med museene som er nav i nettverk, og Østfoldmuseene har signert for en ny avtaleperiode. Fem museer i Herregårdsnettverket; hvorav Østfoldmuseene var innsender, søkte Kulturrådet om forskningsmidler og fikk uttelling på prosjektsøknaden; «Opphøyet og oversett – herregårdsmuseets plass i den norske erindringstopografien» - et treårig prosjekt som forøvrig er tenkt å gavne alle museene i nettverket.

Moss by- og industrimuseum har deltatt på to nettverkssamlinger for Nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie i 2018, og vi er representert i nettverkets arbeidsgruppe som blant annet har utformet søknad til Kulturrådet om midler til et forskningsprosjekt om deltidsarbeid i et nordisk perspektiv. Søknaden ble innvilget, og Østfoldmuseene stiller med to deltagere.

Andre nettverk

Nettverket "1718 – krigen, menneskene, skuddet" ble opprettet på initiativ fra Halden historiske Samlinger i 2015. I nettverket inngår fra Sverige Armémuseum, Bohusläns museum, Jamtli og Karolinska förbundet, samt Fredriksten festning, Forsvarets museer og Østfoldmuseene fra Norge. Nettverket er koordinert av Halden historiske Samlinger. I løpet av året har nettverket hatt møte på Marinemuseet i Horten. Koordinator deltok sammen med Tor Ulsnæs ved Fredrikstad Museum. Nettverket har vært svært verdifullt for i museets arbeid med å skaffe ny kunnskap og nye kontakter. Nettverket finansieres av deltagerne. Ved treffene står vertsorganisasjonen for servering. Det er relevant å opprettholde kontaktene som nettverket har skapt for videre samarbeid fremover. Hjemmesiden www.1718.no formidler kunnskap om slutten av den store nordiske krig og relasjonene mellom Danmark/Norge og Sverige. Det er 89 plasser (53 stk. 2017) som forteller om denne historien på siden. Tilveksten står Bohusläns museum, Jamtli og Rustkammeret for. Halden historiske Samlinger har ikke publisert noen plasser. Dette burde vært gjort i henhold til hendelsene i Halden i 1718. Siden har hatt 10 000 besøk i løpet av året (9 300 i 2017). Østfoldmuseene har ansvar for domenet. Hjemmesiden og nettverket markedsføres gjennom www.facebook.com/Se1718, som har 371 følgere (248 i 2017, 171 i 2016).

10.-12. desember, 300 år etter Karl XIIs «norske» dødsdato, avholdt nettverket historiekonferansen "1718-krigen, menneskene, skuddet" på Fredriksten festning *718.no/konferanse*. Formålet var å synliggjøre og gi et godt bilde av hendelser og menneskeskjebner under den store nordiske krig. Et 80-talls personer deltok på konferansen.
Over 400 deltok via live stream. Konferansen inneholdt 14 foredrag av forskere fra Danmark, Finland, Norge og Sverige, utendørs omvisning på festningen og i utstillingen Det store fallet i Fredriksten Museum, teaterforestillingen Elskede bror, gjenskapning av situasjonen rundt Karl XIIs død, samt 1700-tallsfestmiddag i Kongshallene. James Ronald Archer fra Halden historiske Samlinger deltok med en presentasjon av sin forskning om hvordan sivilbefolkningen i Haldenområdet ble rammet av krigen. HhS hadde ansvaret for prosjektledelse, og utgjorde sammen med Dag Strømsæther, kommandant på Fredriksten Festning, prosjektgruppen. Seminaret ble støttet økonomisk av Clara Lachmanns fond, Letterstedtska föreningen og Forsvaret. Østfoldmuseenes bidrag var i form av arbeidstid. Konferansen ble gjennomført i en svært positiv ånd med gode tilbakemeldinger fra deltagere og foredragsholdere. I løpet av 2019 vil innspillingene fra streamingen fra konferansen bli publisert på Østfoldmuseenes Youtube-kanal og lenket til Fredriksten Museums hjemmeside.

Det ble avholdt møte i Nordisk nettverk for historiske teatre Perspectiv i Åbo Svenska teatern i mars, hvor Kristin Søhoel fra HhS deltok. Medlemmer fra Norge, Sverige og Finland deltok. Blant sakene som var oppe til diskusjon, var hvem eier teatrene og hvordan finansieres de? Fra Norge ble planene for et nytt teatermuseum fremlagt. Delegatene så to forestillinger på ÅST.

I januar 2018 ble det besluttet av deltagerne i prosjektet Økomuseum 2.0 (Halden, Dals-Ed, Strömstad og Tanum kommuner og Föreningen Ekomuseum Gränsland/Økomuseum Grenseland), å avbryte gjennomføringen av prosjektet. Dette pga. manglende finansiering fra norsk side og usikkerhet rundt hvordan prosjektet skulle organiseres. Direktørene for Østfoldmuseene og Halden historiske Samlinger deltok i beslutningen som medlemmer av styringsgruppen for Økomuseum 2.0. Interreg Sverige-Norge beklaget denne beslutningen.

Haldenvassdragets Kanalmuseum samarbeider med Haldenvassdraget Vannområde ved prosjektleder Lars Selbekk. Museet har ansvar for årlig overvåkning av miljøtilstanden i totalt 50 bekker og elver i Haldenvassdraget, og samarbeider i tillegg med vannområdet om andre prosjekter. Haldenvassdragets Kanalmuseum har en egen referansegruppe bestående av 10 biologer med forskjellig fagbakgrunn og arbeidslivserfaring, fra universitet, høyskole, offentlig forvaltning, privat virksomhet, museumsvirksomhet ol. Sammen har de to dagsmøter pr. år med diskusjoner og foredrag om ferskvannsbiologiske emner knyttet til Haldenvassdraget og Østfold. Videre samarbeider museet med Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Østfold om prosjekter knyttet til naturforvaltning i Østfold, Østfold Fylke ved fylkesbiolog Atle Haga og med Naturhistorisk Museum ved UIO. Museet er dessuten representert i styret for Naturhistorisk Seksjon, Museumsforbundet, som hadde tre møter i 2018.

Bilde fra Barnas Kongsten i regi av Fredrikstad Museum. Foto: Jan A. Vatn

08. STOREDAL KULTURSENTER

I 2018 har Østfoldmuseene samarbeidet tett med eierstyret i Storedal kultursenter, og de frivillige har overtatt det praktiske vedlikeholdet og driften av anlegget. I tillegg har eierstyret og de frivillige tatt ansvar for flere arrangementer – for eksempel i samarbeid med Litteraturuka i Sarpsborg og Vinir vikinglag. Østfoldmuseene har det administrative og økonomiske ansvaret, og har sørget for gjennomføring av det pedagogiske tilbudet til skolene og tilrettelagt for sommerutstillingen med utvalgte åpningshelger i sesong. Dette samarbeidet har vært så vellykket at det vil bli videreført og ytterligere rendyrket som modell for 2019.

Det foreligger et vedtak i styret for Østfoldmuseene at det må søkes alternativ driftsorganisasjon for Storedal kultursenter ettersom museet mangler riktig kompetanse og tilgang til ressurser, og at virksomheten og frivilligheten ikke lett lar seg innlemme i museumsdriften ellers. Det er etablert en egen arbeidsgruppe som ser på mulighetene. I arbeidsgruppa sitter Signe Øye, Ingebjørg Guslund fra Storedal kultursenter, Henrik Eurenius og Birgitte Dahlstrøm fra Sarpsborg kommune, Svein Helge Treimo fra Østfold fylkeskommune og direktør for Østfoldmuseene, Hege Hauge Tofte. I 2017 vedtok fylkestinget at de ønsker en utredning for å finne ut om Storedal kultursenter kan bli en nasjonal arena for formidling av kunst til blinde og svaksynte. Arbeidsgruppa som var etablert har tatt ansvar for å søke midler til en mulighetsstudie som skal se på realismen i ideen om et nasjonalt senter og til hvordan, og hvem, som best kan drive det i fremtiden. Søknad om midler til mulighetsstudie ble sendt til Østfold fylkeskommune og Sarpsborg kommune. 200 000,- er bevilget fra fylket, og vi avventer svar fra Sarpsborg kommune.

Sommerutstillinga ved Storedal i 2018 var «Spor fra en vissen rose» med Trine Sofie Dybvik Strand og åpnet til St Hans. Det var videre 2 workshops i utstillingen gjennom sommeren hvor besøkende fikk et innblikk i hvordan kunstneren skaper sine verk. Store og små var velkommen til å lage sine egne verk ved hjelp av Trine Sofie Dybvik Strands metoder og prosess. Sommerforedrag med påfølgende konsert med Ole Paus, VM i bueskyting med Vinir og Ridderdagene var likevel det som trakk mest publikum.

Storedal kultursenter i samarbeid med KiSs, den kommunale kulturelle skolesekken, invitert alle 5.klassene i Sarpsborg kommune til "Jakten på Storedal". Dette er et prosjekt hvor 5.klassene i Sarpsborg kommune kommer til Storedal for å lære om kunst, kultur og vår forhistorie gjennom praktisk arbeid. Her får de lære om steinalderen, bronsealderen, jernalderen, middelalderen og nyere tid, og de får kjennskap til ulike råstoff og utvikling av teknologi og redskaper. Barna får være med på arkeologisk utgraving og skyte med pil og bue. I 2018 deltok 13 skoleklasser, og alle får særlig innblikk i historien om Magnus den blinde og Erling Stordahl.

Lydskulpturen Ode til lyset hadde 50 års jubileum i 2018 og gjennomgikk i samme år en totalrestaurering med prosjektmidler gitt av Sarpsborg kommune, Østfold fylkeskommune, Sparebankstiftelsen DNB, Sparebank1 Halden og Stiftelsen UNI. Både skulpturen og lydanlegget har fått nødvendig opprustning. I tillegg blir avspillingsutstyret og lydfiler oppjustert i disse dager. Skulpturen vil dermed fremstå slik den ble oppført i god tid før sesongen i 2019. Det vil bli utarbeidet en fullstendig rapport når alt arbeidet er utført.

Et betydelige etterslep i vedlikeholdsarbeidet på Storedal er med dette innhentet. Redskapsboden, informasjonstavla, sydveggen på huset, hellerist-ningsutstllingen, leveggen bak roserommet og alle sittebenkene er malt og oljet. Manglende planteskilt er montert. Foruten vanlig stell og vedlikehold av hagen er alle busker og piltrær klippet ned, og ny bark er lagt på.

Lydskulpturen "Ode til lyset". Foto: Hege-Beate Lindemark

Restaurering av "Ode til lyset" på Storedal Kultursenter. Foto: Hege Hauge Tofte

Årsrapport: 09. Organisasjonen Østfoldmuseene

09. ORGANISASJONEN

Østfoldmuseenes administrasjon
Stiftelsen Østfoldmuseene ble stiftet den 8. desember 2009 med etableringsstart 1. januar 2010.

Stiftelsen er stiftet av:
Østfold fylkeskommune
Moss kommune
Stiftelsen Fredrikstad Museum
Stiftelsen Halden historiske Samlinger
Stiftelsen Borgarsyssel Museum
Stiftelsen Folkenborg Museum
Stiftelsen Haldenvassdragets Kanalmuseum
Hvaler kulturvernforening

Stiftelsen består av:
Borgarsyssel Museum
Folkenborg museum
Fredrikstad Museum
Moss by- og industrimuseum
Halden historiske Samlinger
Haldenvassdragets Kanalmuseum
Kystmuseet Hvaler
Museumstjenesten
Østfold fylkes billedarkiv
Storedal Kultursenter ble innlemmet i organisasjonen den 1.1.2011

Styret er stiftelsens øverste organ.

Styremedlemmer 2018
Harald Horne, styreleder (vara Inger-Kristin Torp), januar-april 2018
Halstein Sjølie, nestleder januar-april, styreleder fra april 2018 (vara Gunnel Edfeldt).
Rune Fredriksen (vara Lisbeth Sandbæk), januar-september 2018
Sigmund Karlsen (vara Lisbeth Sandbæk) fra september 2018
Wenche Olsen (vara, Ole Hagen) fra april 2018
Kari Kjærheim (vara Gunn Karin Karlsen)
Hanne Rigmor Egenæss Wiig (vara John Ljøner Andersen)
Sissel Utne (vara Bjørn Jansen)
Roderick Ewart, ansattes representant (vara Morten Bjerknes)
Bjørg Holsvik, ansattes representant (vara Hege-Beate Solås Lindemark)

Forvaltningen av stiftelsen hører under styret. Styret har sørget for at stiftelsens formål er ivaretatt. Styret har vedtatt årlig budsjett for den samlede virksomheten, og påsett at regnskap og formuesforvaltning er ivaretatt på en betryggende måte. Styret har fulgt opp budsjettet, herunder kontrollert stiftelsens likviditet, finansieringsforhold, investeringer og særlige risikoer. Styret har gjennomgått virksomhetens perioderegnskaper i løpet av regnskapsåret og vurdert avvik fra budsjettet, samt vurdert behovet for budsjettkorreksjoner/korrektive tiltak. Styret har godkjent årsberetning og regnskap. Styret har et gitt administrasjonen i oppdrag å utarbeide et langtidsbudsjett samt å foreslå omstillingstiltak i den hensikt å skaffe virksomheten frie midler og handlingsrom for fremtidig utvikling.

Styrets arbeid
Styret har avholdt 8 styremøter og behandlet 49 saker. I 2018 fikk styret forhandlet frem en driftsavtale med stiftelsen Rød herregård. Styret har avholdt et eget seminar over to dager for å besøke og gjøre seg bedre kjent med alle arenaer. Tema for seminaret var museets samfunnsrolle, omdømme og mulighetene for tettere dialog lokalt og regionalt for å styrke museets plass i folks bevissthet. Etablering av museets andre fellesmagasin, Nye veveri, vårt engasjement i administrasjonen av Visit Østfold, ny forretningsplan, muligheter for å innlemme Konvensjonsgården i Moss i museets drift, muligheter og utfordringer i møte med ny region i Viken, samt medeierskap i KulturIT har vært viktige saker i 2018.

Eierforum
Det er etablert et Eierforum for stiftelsen Østfoldmuseene. Eierforum er et kontaktorgan for stifterne. Det består av to representanter fra hver av stifterne, til sammen 18 medlemmer. Ved siden av å uttale seg til budsjett og handlingsplaner er Eierforum styrets valgkomite. De fastsetter styrets godtgjørelse og velger revisor.

Eierforums representanter
Borgarsyssel Museum;
Carl Einar Kure, Thomas Winther
Halden historiske Samlinger;
Dag Strømseter, Petter Anker Rasch
Haldenvassdragets Kanalmuseum;
Amund Rakkestad, Reni Braarud
Folkenborg museum;
Ingar Diskerud, Einar Antonsen
Fredrikstad Museum;
Guro Havrevold og Arne Rekdal Olsen
Hvaler Kulturvernforening;
Paul Henriksen, Arnt-Otto Arntsen
Moss kommune;
Hanne Tollerud, Tomas Colin Archer
Østfold fylkeskommune:
Atle Haga, Andreas Lervik
Storedal Kultursenter
Ingebjørg Guslund, Signe Øye

Valgkomiteen består av Andreas Lervik, Hanne Tollerud og Reni Braarud. Andreas Lervik leder eierforum.

Likestilling
Per 31.12.18 var det ansatt i faste stillinger 20 menn (17,8 årsverk) og 44 kvinner (35,9 årsverk), totalt 64 faste stillinger (53,7 årsverk). I tillegg har det gjennom året vært tilknyttet 25 menn (3,2 årsverk) og 37 kvinner (7,2 årsverk) i midlertidige stillinger. Totalt 62 midlertidige stillinger (10,4 årsverk). Av dette er de fleste sommervikarer ved avdelingene.

Østfoldmuseene har et bevisst forhold til likestillingsarbeidet. Styret består av 4 menn og 4 kvinner. Styret har en sammensetning som oppfyller likestillingslovens krav. Østfoldmuseene har en overvekt av kvinnelig ansatte

Diskriminering
Østfoldmuseene har en uttalt politikk om å øke mangfold og ikke forskjellsbehandle usaklig eller diskriminere.

Ledergruppa
Direktørens ledergruppe har i 2018 bestått av 4 avdelingsdirektører, driftssjef og økonomisjef. Borgarsyssel Museum, Folkenborg Museum og Moss by- og industrimuseum, ble ledet av Hege Hauge Tofte frem til 1.8.2018 da Bård Alsvik tok over stillingen.
Fredrikstad Museum og Kystmuseet Hvaler ledes av Gaute Jacobsen, Halden historiske Samlinger ledes av Lillian Nyborg. Avd. for samlingsforvaltning, dvs. fellesmagasinet Trollull, Østfold fylkes billedarkiv og Museumstjenesten, ledes av Siri Eriksen Gjems. Driftsavdelingen ledes av Steinar Helgesen.
Haldenvassdragets Kanalmuseum har en daglig leder, Desiree Nævdal, men avdelingen er representert i ledergruppa ved direktør. Torunn Gudesen har ledet økonomiarbeidet i Østfoldmuseene, men fikk fra 1.5.2018 ansvar for fellestjenestene i administrasjonen og fikk stilling som stabsdirektør. Ny administrerende direktør fra 1.5.2018, Hege Hauge Tofte, har direkte overordnet ansvar for Storedal kultursenter i tett samarbeid med administrasjonen. Det er utarbeidet et mandat for ledergruppa. Den møtes hver 14. dag. Det legges fortløpende ut referat fra møtene på fellesområdet slik at det er mulig for de ansatte å følge med på ledergruppas arbeid og prioriteringer.

Allmøte
Det ble avholdt allmøte for Østfoldmuseenes ansatte i Wegnerbrakka på Borgarsyssel Museum den 5.3. og 10.9. Allmøtene fylles med like deler informasjon fra administrasjonen, faglig påfyll under regi av fagkoordinatorene og sosialt samvær. Høytidelig avtakking av Gunn Mona Ekornes fant sted ved Fredrikshald teater like får påske. Det ble dessuten arrangert sensommerfest i Fredrikshald teater i forbindelse med Halden-fest 23.8. hvor også sesongens verter ble invitert.

Arbeidsmiljøutvalg (AMU)
(Egen årsrapport er utarbeidet)
AMU har i 2018 avholdt 3 møter. AMU har behandlet 29 saker. Østfoldmuseenes arbeidsmiljøutvalg består av tre stemmeberettigede representanter fra hver av partene. Arbeidsgiversiden ved Gunn Mona Ekornes og senere Hege Hauge Tofte har vært utvalgets leder dette året. Sammensetningen i 2018 har vært som følger:

Arbeidsgiversiden
Gaute Jacobsen
Hege Hauge Tofte
Steinar Helgesen
Vararepresentanter
Torunn Gudesen
Siri Eriksen Gjems

Arbeidstakersiden
Christine Haugsten Ellefsen
James Ronald Archer
Siw Nordgård
Vararepresentanter (m/møterett)
Hege-Beate Lindemark

Øvrige representanter
Gorm Kile (Stamina)

Bedriftshelsetjeneste
Østfoldmuseene har bedriftshelsetjenesteavtale med Stamina. Bistand fra bedriftshelsetjenesten benyttes i henhold til avtalt aktivitetsplan. Bedriftshelsetjenesten deltar i AMU. Egen årsrapport fra bedriftshelsetjenesten er utarbeidet.

Sykefraværsoppfølging og inkluderende arbeid
Østfoldmuseene har som mål å legge arbeidsforholdene til rette slik at ansatte skal kunne fungere optimalt innenfor sine arbeidsområder. Virksomheten følger aktivt opp sykmeldte for at de så raskt som mulig skal komme tilbake i arbeid igjen. Oppmerksomhet på nærvær er viktig. Vi praktiserer løpende kontakt med sykmeldte ansatte under sykefravær, og gjennomfører særskilte dialogmøter med sykmeldte når det er påkrevet.
Det gjennomsnittlige sykefraværet i 2018 er 3,8 %, en reduksjon på 1,3 % poeng i forhold til året før. Antall langtidssykemeldte utgjør 2 tilfeller.

Tillitsvalgtforum
Det er etablert et tillitsvalgtforum bestående av tillitsvalgt fra de organisasjonene som er representert i Østfoldmuseene. Forumet møtes etter behov for å drøfte relevante spørsmål og sørge for god informasjonsflyt og kunnskapsutveksling i organisasjonen. Det ble avholdt 4 møter i tillitsvalgtforum i 2018. Det skrives referat fra alle møtene som ligger tilgjengelig for alle ansatte på fellesområdet.

Avdelingsvise personalmøter
Avdelingene avholder personalmøter etter vedtatte møteplaner.

Dagligarkiv
Østfoldmuseene har utarbeidet egen arkivplan og arkivnøkkel. Det er innført gode rutiner for oppfølging av arkivarbeidet, fortsatt med en papirbasert løsning. ØM står på venteliste hos MuseumsIT for å bli innlemmet i det elektroniske arkivsystemet 360.

Vask og maling av Elingaard Herregård i Onsøy. Foto: Kjartan Abel Nilsen

Ca 12.000 takstein skiftes på taket til Rød herregård i Halden. Foto: Bodil Andersson

10. VEDLEGG

DRIFTSAVDELINGEN - UTFØRTE ARBEIDER 2018

Tabellen nedenfor viser en grov stikkordsmessig oppstilling av planlagt bygningsvedlikehold og bestillingsoppdrag som er utført i 2018.
Vaktmestertjenester, sikkerhetsarbeid og andre forefallende oppgaver er ikke tatt med i denne oppstillingen. Vaktmesterressursene (1,4 årsverk) er fordelt med følgende stillingsprosenter: Borgarsyssel Museum 20 %, Fredrikstad Museum 20 %, Trollull Fellesmagasin 20 %, Folkenborg Museum 20 %, Halden historiske Samlinger 60 %.

BORGARSYSSEL MUSEUM
Snekkenes:
Montert glassvegger og dører. Flyttet steintrapp og lagt ny bunnstokk ved inngang.
Aarslandsstua:
Installert glassvegger og dører.
Kirkeby:
Skiftet ødelagt kledning. Malt øst- og vestvegg.
Vollgata 12:
Soppsanering.
Snekkerverksted:
Montert rulleport.
Kirkegjerde:
Lagt nytt tak.
Vollgata 8:
Framført og tilkoblet strøm.
St Olavs Voll:
Sikring av takkonstruksjoner og bjelkelag.

FOLKENBORG MUSEUM
Hagahuset:
Utvendig maling
Magasinbu:
Utvendig maling
Skomakerverksted:
Ny steintrapp
Landhandel:
Restaurering av antikvarisk trekjøleskap.

HALDEN HISTORISKE SAMLINGER
Nye veveri:
Tømming av 2. etasje for maskiner og utstyr.
Oppussing av 1. etasje.
Østre kurtine:
Riving og fjerning av gammel utstilling.
Nedtaking og flytting av Karl XII minnesmerke m.m.
Sprøytemalt utstillingslokalet m.m.
Produksjon av våpenkasser.
Fredrikshald teater:
Totalrenovert leilighet, Rød Herregård
Galleri:
Innvendig oppussing, maling tak og vegger.
Vognremisse:
Skraping og flekkmalt vest- og nordvegg.
Skiftet skadet kledning.
Leilighet:
Reparert skader etter rotteangrep.

FREDRIKSTAD MUSEUM
Elingaard Herregård:
Malearbeid bad og gang i hovedhus.
Diverse innvendig og utvendig snekkerarbeid.
Oppussing av utleieleilighet.
Snekker og malearbeid

KYSTMUSEET HVALER
Emilstua:
Omlegging av takstein.
Låve:
Ny mannedør i låvedør.

MOSS BY- OG INDUSTRIMUSEUM
Møllebyen:
Diverse bestillings-oppdrag.
Oppussing av kanon.
Produksjon av fuglekasser og snekkerkæll.

HALDENVASSDRAGETS KANALMUSEUM
Diverse bestillingsoppdrag.
Bygd kanostativ.
Diverse snekkerarbeid på Hvilebrakke.

TROLLULL FELLES-MAGASIN
Flytting av verkstedmaskiner og utstyr.
Oppussing/ombygging av verksted.

2. ARRANGEMENTER 2018

Januar

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
17. JAN KL. 19	Om Fregatten Lossen	Kystmuseet Hvaler

Februar

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
11. FEB KL. 11-15	Fastelaven på Borgarsyssel	Borgarsyssel Museum
14. FEB KL. 19-20.30	Kulturkveld på museet: Marcello Haugen – mannen med den sjette sans	Kystmuseet Hvaler
16. FEB KL. 11.30	Fredagsmatine: «Hans Nielsen Hauge – mannen som endret samfunnet».	Borgarsyssel Museum
17.-25. FEB KL. 11 - 15	Vinterferiemoro på Borgarsyssel	Borgarsyssel Museum
19.-21. FEB KL. 11-15	Vinterferiemoro på Folkenborg	Folkenborg museum
19. FEB KL. 12	Vinterferie: Fleskemandag. Barneomvisning	Folkenborg museum
20. FEB KL. 12	Vinterferie: Fetetirsdag. Barneomvisning	Folkenborg museum
20.-23. FEB KL. 11-15	Lag papir med oss!	Moss by- og industrimuseum
21. FEB KL. 12	Vinterferie: Askeonsdag. Barneomvisning	Folkenborg Museum
25. FEB KL. 12-15	Lag papir med oss! (kl. 12–15)	Moss by- og industrimuseum
28. FEB KL. 19-20.30	Kulturkveld på museet: «Tur på Hvalerøyene – til fots, på sykkel, i båt».	Kystmuseet Hvaler

Mars

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
1. MARS KL. 13	Åpning av Lab1 Moss2020 og Barnas Idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
1. MARS KL. 19	Kveld på museet: Bokkøl og bløtkake – ølets historie	Borgarsyssel Museum
HVER TORSDAG KL. 13-15	Åpen Lab1 Moss2020 og Barnas Idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
4. MARS KL. 16-18	Skihistorisk helg på Folkenborg, foredrag med Thor Gotaas	Folkenborg museum
7. MARS KL. 11.30-13	Onsdagslunsj	Borgarsyssel Museum
8. MARS KL. 12	Primetime på Folkenborg: Hekser og andre klokekoner	Folkenborg museum

Mars

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
8. MARS KL. 18	«Byen Vår»: Vandring på Kongsten Fort med Tor Ulsnæs	Fredrikstad Museum/ Kongsten Fort
14. MARS KL. 19–20.30	Kulturkveld på museet: Presentasjon av kulturminneplan for Hvaler	Kystmuseet Hvaler
15. MARS KL. 19	«Byen Vår» : Temakveld om herregårder	Elingaard Herregård
24. MARS-1. APRIL KL. 11-15	Påskemoro på museet	Borgarsyssel Museum
25. MARS KL. 12-15	Påskemoro på museet	Moss by- og industrimuseum
25. MARS KL. 12-15	Familiedag på Rød Herregård	Halden Historiske Samlinger/ Rød Herregård
26.-28. MARS KL. 12	Barneomvisning/Poirot på Folkenborg	Folkenborg museum
26.-28. MARS KL. 11-15	Påskeferieaktiviteter	Folkenborg museum
27.-28. MARS KL. 11-15	Påske på museet	Moss by- og industrimuseum
29. MARS-2. APRIL KL. 12-16	Påske på museet	Fredrikstad Museeum/ Tøihuset

April

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
HVER TORSDAG KL. 13–15	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
1. APRIL KL. 12–15	Påske på museet	Moss by- og industrimuseum
12. APRIL KL. 19-20.30	Kulturkveld på museet: Fregatten Stenbocken – Tordenskiolds prise	Kystmuseet Hvaler
12. APRIL KL. 18	«Byen Vår» : Vandring i Gamlebyen med Petter Ringen Johannessen	Fredrikstad Museum/Gamlebyen
20. APRIL KL. 11.30	Fredagsmatine	Borgarsyssel Museum
22. APRIL KL. 11-15	Mozartfestival	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård
22. APRIL KL. 11-15	Kampene i Moss 1716	Moss by- og industrimuseum
22. APRIL KL. 12-15	1700-talls catwalk	Moss by- og industrimuseum
22. APRIL KL. 12	Friluftslivets dag	Fredrikstad Museum/Elingaard Herregård
25. APRIL KL. 19-20.30	Kulturkveld på museet: Med skråblikk på Hvaler	Kystmuseet Hvaler

Mai

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
3. MAI KL. 13-15	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
8.-9. MAI	Demensprosjektet Gyldne øyeblikk	
9. MAI KL. 18-20	Kulturhistorisk vandring på Viker på Asmaløy	Kystmuseet Hvaler
10.-11. MAI KL. 11-15	Skolefri på museet	Borgarsyssel Museum
18. MAI KL. 11-15	Skolefri på museet	Borgarsyssel Museum
19. MAI KL. 12–15	Bygdedag	Kystmuseet Hvaler
20. MAI KL. 11	Tilbake til 1700-tallet	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård
20. MAI KL. 12.30	Årets første hageomvisning, Rød herregård	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård
20. MAI KL. 14	Årets første omvisning på Rød herregård	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård
24. MAI KL. 13-15	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
24. MAI KL. 19	«Byen Vår»: Spansk-norske affærer med Knut Aukrust og Dorte Skulstad	Fredrikstad Museum/Tøihuset
26. MAI KL. 11-15	Sesongåpning og «Lørdag i slusene»	Haldenvassdragets Kanalmuseum/ Ørje Sluseamfi
27. MAI KL. 12-15	Seljefløytespikking	Moss by- og industrimuseum
30. MAI KL. 11.30	Onsdagslunsj	Borgarsyssel Museum
31. MAI KL. 13-15	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum

Juni

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
HVER TORSD. KL. 13–15	Åpen Lab1 Moss 2020 og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
1. JUNI KL. 11	Utstillingsåpning av "Det store fallet" og "Karl XIIs sti".	Halden historiske Samlinger/ Fredriksten Festning
2. JUNI KL. 11–15	«Slusepakke»: Lei en kano og museumsbesøk	Haldenvassdragets Kanalmuseum
3. JUNI KL. 12	Bygdedagen, utstillingsåpning "Bendik Riis" og sesongåpning	Fredrikstad Museum/ Elingaard Herregård
3. JUNI KL. 11-16	Smaalensmarken – det svingende 50-tallet!	Borgarsyssel Museum
7. JUNI KL. 18	«Byen Vår»: Vandring på Kjøkøy med Petter Ringen Johannessen	Fredrikstad Museum

Årsrapport: 10. Vedlegg, Arrangementer

Juni

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
8. JUNI KL. 10.30	Fredagsmatine: «Den store folkevandringen – fra jordbruk til industri»	Borgarsyssel Museum
9. JUNI KL. 12-15	«Slusepakke»: Lei en kano og museumsbesøk	Haldenvassdragets Kanalmuseum
13. JUNI KL. 18-20	Kulturhistorisk vandring til Spjær på Spjærøy	Kystmuseet Hvaler
16. JUNI KL. 11-15	Lørdagsåpent museum - preåpning av sesong	Haldenvassdragets Kanalmuseum
22. JUNI KL. 11	Åpning av Barnas museumsstafett	Moss by- og industrimuseum
23-24. JUNI KL. 13	Omvisning: Hvordan ble byen til?	Moss by- og industrimuseum
23-24. JUNI KL. 11-17	Ørje Slusefestival	Haldenvassdragets Kanalmuseum
23. JUNI KL. 12	Utstillingsåpning	Storedal Kultursente
23. JUNI KL. 12	Utstillingsåpning: «Skjærgårdsliv»	Kystmuseet Hvaler
23. JUNI KL. 11-16	Sesongåpning	Borgarsyssel Museum
24. JUNI KL. 13	Omvisning: Lær om Folkenborg og husenes spennende historie!	Folkenborg museum
24.-29. JUNI KL. 11-16	Primetime på Folkenborg. Sommerferien på Folkenborg!	Folkenborg museum
25.-29. JUNI KL. 11-16	Primetime på Folkenborg. Møbelpøbel: Kurs i et glemt håndverk for barn	Folkenborg museum
26.-30. JUNI KL. 13	Omvisning: Hvordan ble byen til?	Moss by- og industrimuseum
27. JUNI KL. 16-18	Kulturkveld for barn: Vi karder og spinner	Kystmuseet Hvaler

Juli

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
MAN-FRE HELE JULI KL. 13	Primetime på Folkenborg. Omvisning: Lær om Folkenborg og husenes spennende historie!	Folkenborg Museum
TIRS-SØN HELE JULI KL. 13	Omvisning: Hvordan ble byen til?	Moss by- og industrimuseum
TIRS-SØN HELE JULI KL. 11-16	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur.	Moss by- og industrimuseum
1. JULI KL. 13	Primetime på Folkenborg. Temaomvisning: Moteblogg fra 1700-tallet.	Folkenborg museum
1. JULI KL. 12-16	Rosenes Dag	Fredrikstad Museum/ Elingaard Herregård

Juli

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
7. JULI KL. 11-15	«Slusepakke»: Lei en kano og museumsbesøk	Haldenvassdragets Kanalmuseum
14. JULI KL. 12-26	Workshop	Storedal Kultursenter
15. JULI KL. 12	Teselskap for barn	Fredrikstad Museum/ Elingaard Herregård
26-29. JULI KL. 11-16	Olsokfeiring: Pilgrimsvandring, konserter, familiearrangement.	Borgarsyssel Museum
28-29. JULI	Dramatisert musikalsk forestilling: «1567- da en by ble til to»	Borgarsyssel Museum
30. JULI KL. 12-16	Workshop	Storedal Kultursenter

August

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
TIR-SØN TOM 19 KL. 11-16	Åpen Lab1 Moss 2020 og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
TIR-SØN TOM 19 KL.13	Omvisning: Hvordan ble byen til?	Moss by- og industrimuseum
1.-5. AUG KL. 8-20	300 år på Borgarsyssel: Tidsreisen til 1700-tallet	Borgarsyssel Museum
4. AUG KL. 11-17	Omvisning: Lær om Folkenborg og husenes spennende historie!	Folkenborg museum
5. AUG KL. 13	Kanallekene	Haldenvassdragets Kanalmuseum
5. AUG KL. 11-16	Primetime på Folkenborg. Temaomvisning: Timber	Folkenborg Museum
6.-10. AUG KL. 11-15	Barnas dag på Borgarsyssel	Borgarsyssel Museum
12. AUG	Sommerferien på Folkenborg	Folkenborg museum
6.-10. AUG KL. 9–16	Primetime på Folkenborg. Tøft med laft!	Folkenborg museum
10-19. AUG	Christian Frederik-dagene	Moss by- og industrimuseum
11. AUG KL. 11–16	«Slusepakke»: Lei en kano og museumsbesøk	Haldenvassdragets Kanalmuseum
12. AUG KL. 11-15	Sommerferien på Folkenborg	Folkenborg museum
12. AUG KL. 13	Primetime på Folkenborg. Temaomvisning: Oppussing på 123?	Folkenborg museum
14. AUG KL. 8-16	Mossefossens Dag	Moss by- og industrimuseum
18. AUG KL. 11-15	«Slusepakke»: Lei en kano og museumsbesøk	Haldenvassdragets Kanalmuseum

August

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
22. AUG KL. 18-21.30	Kulturhistorisk vandring på Herføl	Kystmuseet Hvaler
23. AUG KL. 11-19	Langåpent i 1718-utstilling	Halden historiske Samlinger/ Fredriksten museum
23. AUG KL.13-15	Åpen Lab1 Moss 2020 og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
23.-26. AUG	Fredrikshaldfest	Halden Historiske Samlinger
24. AUG KL. 21-22.30	NM i bueskyting	Storedal Kultursenter
24.-26. AUG	Teaterforestilling: Hurrahølet	Borgarsyssel Museum
30. AUG KL. 18	«Byen Vår»: Vandring på Isegran med Petter Ringen Johannessen	Fredrikstad Museum/Isegran
30. AUG KL. 13-15	Åpen Lab1 Moss 2020 og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
31. AUG-2. SEPT	Ridderdagene	Storedal Kultursenter

September

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
2.. SEP KL. 11	Barn og dyr	Folkenborg museum
3. SEP KL. 12-16	Åpen Lab1 Moss 2020 og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
7. SEP KL. 19	Kulturminnedagene	Moss by- og industrimuseum
9. SEP KL. 12-16	Barnas Kongsten	Fredrikstad Museum/Kongsten Fort
10. SEP KL. 18-20	Kulturhistorisk vandring til Pulservik på Kirkeøy	Kystmuseet Hvaler
12. SEP KL. 14	Foredrag: Indre Østfoldinger i verden - og verden i Indre Østfold	Folkenborg museum
14. SEP	Kulturnatt	Fredrikstad Museum/Tøihuset
13. SEP KL. 17-19	Epledagen	Kystmuseet Hvaler
13. SEP KL. 11-15	Trange korsetter og møysommelig arbeid	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård
15.-16. SEP KL. 17-18	Musikalsk teater: 1567 - Da en by ble til to	Borgarsyssel Museum
16. SEP KL. 12-15	«Frederiks Dag»	Fredrikstad Museum/Elingaard herregård
21. SEP. KL. 11.30-12.30	Fredagsmatiné: Sarpsborg - Fredrikstad - gode naboer?!	Borgarsyssel Museum
21.-23. SEP	«Strikkefestivalen»	Fredrikstad Museum/Tøihuset
24. SEP KL. 14	Foredrag: Møbelhistorie i Eidsberg	Folkenborg museum

Oktober

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
1. –7. OKT KL. 12-16	Høstferie på Fredrikstad Museum	Fredrikstad Museum
1. –7. OKT KL. 11-15	Høstferie på Borgarsyssel	Borgarsyssel Museum
2. OKT KL. 10-14.30	Typisk norsk - ikke bare norsk: Laftehus og brude-kroner - tradisjoner med norsk opprinnelse.	Folkenborg Museum/Trollull fellesmagasin
2. -4. OKT KL. 11-15	Vi lager papir i høstferien	Moss by- og industrimuseum
4. - 7. OKT KL. 11-17	Høstferie på Fredriksten Museum	Halden historiske Samlinger
4./11./18./25. OKT KL. 13-15	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
6. OKT KL. 9-17	Historieseminar 1718	Halden historiske Samlinger/ Fredrikshalds Teater
10. OKT KL. 9-17	Johan Borgen – Hvalers store forfatter	Kystmuseet Hvaler
18. OKT KL. 17	Rolf Olai Haavik - en krigsfanges historie	Folkenborg museum
25. OKT KL. 19	Byen Vår - Fredrikstad i dansketiden 1657-1720	Fredrikstad Museum
26. OKT KL. 11.30	Fredagsmatiné: Borregaardsraset i 1702	Borgarsyssel Museum
31. OKT KL. 19	Tradisjonsbåter - Foredrag med Morten Skadsem	Kystmuseet Hvaler

November

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
1. NOV KL. 19	Byen Vår: Arbeid, industri og fagbevegelse	Fredrikstad Museum
1. /8./15./22./29. NOV KL. 13-15	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
4. NOV KL. 14-15	Erik Hageler – 60 år med gitaren	Folkenborg museum
5.-11. NOV	Litteraturuka Sarpsborg - Tråder	Borgarsyssel Museum
7. NOV KL. 19-20.30	Kulturkveld - Hans Børlis liv og diktning	Haldenvassdragets Kanal Museum
11. NOV KL. 14	Vandring på krigskirkegården	Østfoldmuseene/ Østfold fylkeskommune
14. NOV KL. 19	Eventyrlige Ekheim	Kystmuseet Hvaler
15./16./17. /18. NOV KL.11-15	Juleverksted i Olavs Hall	Borgarsyssel Museum
18. NOV KL. 13	Høytrykk-konsert	Moss by- og industrimuseum

November

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
22./23./24./25. NOV KL. 11-15	Juleverksted i Olavs Hall	Borgarsyssel Museum
23. NOV KL. 16-20 24-25. NOV KL. 11-18	Julemarked på Fredriksten	Halden historiske Samlinger
25. NOV KL. 14-15	Boklansering: «MindreAlv nr 18»	Fredrikstad Museum
29. NOV KL. 17-19	Kulturkveld for barn: Juleverksted	Kystmuseet Hvaler
30. NOV KL. 13	Karl XIIs svenske dødsdato	Halden historiske Samlinger
30. NOV KL. 11.30	Fredagsmatiné: Sarpsborgdialekta før og nå	Borgarsyssel Museum
30. NOV KL. 11-18	Ekstra åpent på Fredriksten Museum	Halden historiske Samlinger

Desember

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
1. DES KL. 12-16	Åpning av Pepperkakebyen i Gamlebyen	Fredrikstad Museum
1. DES KL. 12-16	Fra jól til jul på Folkenborg	Folkenborg museum
1.-2/8.-9./ 15.-16. DES KL. 12-16	Jul på museet – med Pepperkakebyen	Fredrikstad Museum/Tøihuset
1.–2. DES KL. 11-15	Jul på Rød – åpent julehus	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård
1.-2. DES KL. 15 -15.45	Teater: «Juleselskap hos familien Tank»	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård
2. DES KL. 11-16	Jul på Borgarsyssel	Borgarsyssel Museum
2. DES KL. 11-15	Julemesse	Haldenvassdragets Kanalmuseum
6. /7./8./9. DES KL. 11-15	Juleverksted i Olavs hall	Borgarsyssel Museum
6. /13./20. DES KL. 13-15	Åpen Museumslab og Barnas idéskulptur	Moss by- og industrimuseum
8. DES KL. 12-15	Gammeldags jul på Kystmuseet Hvaler	Kystmuseet Hvaler
9. DES KL. 12-16	Jul på Herregården	Fredrikstad Museum/ Elingaard Herregård
9. DES KL. 12-15	Juleroser på Verket og i Konventionsgaarden	Moss by- og industrimuseum
10.-12. DES	Konferanse 1718 – krigen menneskene skuddet	Halden historiske Samlinger
10.-11. DES	Jul med St. Marie læringssenter	Borgarsyssel Museum

Desember

DATO	TITTEL PÅ ARRANGEMENT	STED
11. DES KL. 11-16	Karl XIIs norske dødsdato	Halden historiske Samlinger
11. DES KL. 11-17.30	Ekstra åpent på Fredriksten Museum	Halden historiske Samlinger
11. DES KL. 18-18.30	Gjenskaping av Karl XIIs død i løpegraven	Halden historiske Samlinger
13./14./15./16. DES KL. 11-15	Juleverksted i Olavs hall	Borgarsyssel Museum
15.-16. DES KL. 12-16	Salgsutstilling Pontus Berglund	Halden historiske Samlinger/ Rød Herregård

Vinneren av Pepperkakebyen Trosvik Barnehage. Foto: Gaute Jacobsen

Fredrikstad Pepperkakeby. Her ser du Fredrikstadbrua laget i pepperkakedeig. Foto: Gaute Jacobsen

Sluseanlegget på Ørje ved Haldenvassdragets Kanalmuseum. Foto: Ingvar Spikkeland

Kystmuseet Hvaler. Foto: Morten Skadsem

Norges største tilgjengelige samling av hestekjøretøy kan du se på Folkenborg Museum. Foto: Stein Johnsen

Fra markering av 100 års avslutning på første verdenskrig på Krigskirkegården i Fredrikstad. Krigen ble som kjent avsluttet 11.11 kl. 11 i 1918. Bildene over er fra 11.11.2018 og avslutningen på Kulturarvåret 2018. Foto: Gaute Jacobsen

Åshild Skiri Refsdal (sopran), Birgitte Stærnes (fiolin) og Dagfinn Klausen (piano) i en vakker fremføring. Foto: Gaute Jacobsen

Modernistiske Moss kapell og krematorium. Foto: Gaute Jacobsen

Nasjonale nettverkstiltak ØM har deltatt på i 2018:

Type tiltak	Dato	Kommentar
Nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie og Nettverk for industri- og teknologihistorie.	23. - 24.01	
Fotonettverksmøte	24. - 25.04	
Nettverkene for Fiskerihistorie og kystkultur og Sjøfartsnettverket	01.03	
Sjøfartsnettverket	04. - 06.06	
Nettverk for arbeiderkultur og arbeidslivshistorie.	08. - 09.05	
Nettverk for bygningsvern	20. - 21.09	2 deltakere
Landskonferanse foto 2018	07. - 08.11	
Herregårdsnettverket	13. - 14.09	
Virkes Økad-nettverk	06. - 08.05	
Herregårdsnettverket	13. - 27.11	2 deltakere
Nettverkssamling Nettverk for teknologi og industrihistorie	20.11	

Andre tiltak enn nasjonale nettverk deltatt på i 2018:

Type tiltak	Dato	Kommentar
1718 – krigen menneskene skuddet/Forsvarets museer /Marinemuseet	05. - 06. 06	
Nasjonale Museumsmøtet i Mosjøen	17. -19. 04	
Grunnkurs i arbeidsmiljøloven	Flere datoer	Flere deltagere
Memoarkonferansen	16. - 17.02	
Muse-621	Vårsemester 2018 tre samlinger	To deltagere
Primus kurs	18. - 19. 04	
Årskonferansen 2018 i Trøgstad		
Perspectiv, teaterkonferanse	01. - 03. 01	
Nettverkstreff reiseliv, Virke	25. - 26. 01	
HMS-opplæring ledere v/ TryggKurs AS	28.05	Flere deltagere
Sticos e-kurs nye personvernregler	Tilgengelig tom. 04.07.18	Flere deltagere
Seminar Vestagdermuseene "You shall be heard".	12. - 13.04	
Virkes merkantile nettverk	23. - 24.05	
Arkivforbundets konferanse for fylkeskoordinerende privatarkivledd	29. - 30.05	
Håndverkskurs for barn	29.05	

Årsrapport: 10. Vedlegg, Kompetansehevende tiltak

Andre tiltak enn nasjonale nettverk deltatt på i 2018:

Type tiltak	Dato	Kommentar
Varmearbeider nettkurs		
1718, Krigen, menneskenne, skuddet	04. - 05. 06	
Innspillsseminar om kulturarv i DKS	22.10	
Svensk Herregårdsnettverk	16. - 18.10	
DOKIVER 2018-Hvorfor kulturminnedokumentasjon?	18. - 20.10	
Nordisk ruinseminar	05. - 07.09	
MOT - Lederseminar NMF	27. - 28. 09	Flere deltagere
Videreutdanning, prosjektledelse, UiT avd. Alta	Høst 2018	
Stamina - førstehjelpskurs 3 timer		Flere deltagere fra alle avd.
E-kulturseminar	31.10 - 01.11	To deltagere
1718-seminar i Halden	10. - 12.12	Flere deltagere
Forskningskonferanse, Bergen	22. - 23.10	To deltagere
Virke, reise for museet	15. -16.10	
Inspirationsdagar i tidsresansmetod på Jamtli	14. - 15.11	

Andre tiltak dekket av prosjektmidler, 2018:

Type tiltak	Kommentar
Besøk hos NFM	Se Peter Bull arkivet
Besøk hos Furusetbibliotek	Innspill til Fayegården
Gave og interiørmessa	Ideer til museumsbutikkene
Besøk NTM 01.02.2018	Ideer til ny basisutstilling MBI
Fossesholm herregård	
Virke kurs, rammebetingelser politikk og hovedoppgjør	Kurset er gratis
Besøk hos NFM 19.02.2018	Besøk for å se på 1925-huset med tanke på prosjektskisse
Besøk registreringsenheten Tynset Museum	Se på registrerings/bevaringsenheten og hvordan de jobber med personer fra NAV i samlings-forvaltning
Dagsseminar om ny offentlig tjenestepensjon 16. april 2018	Forskerforbundets tilitsvaltsarbeid
Dagsseminar, Foto som kilde, Nasjonalbiblioteket	Kompetanseheving i dagligarbeid
Opplæring forhandling og tariff	Forskerforbundets tilitsvaltsarbeid
Befaring arkitekturmuseet og Oslomuseene	2020-prosjektet MBI, dekkes av prosjektpott
Konferanse 1718	Krigen, menneskene, skuddet

Årsberetning 2018

Østfoldmuseene
Org.nr. 994963910

Virksomhetens art og hvordan den drives

Østfoldmuseene er et konsolidert museum for Borgarsyssel Museum, Fredrikstad Museum, Folkenborg museum, Halden historiske Samlinger, Haldenvassdragets Kanalmuseum, Kystmuseet Hvaler, Moss by- og industrimuseum, Storedal kultursenter og Museumstjenesten/Østfold fylkes billedarkiv.

Østfoldmuseene (ØM) er en stiftelse med følgende formål:
Østfoldmuseenes primære oppgave er å virke som en drifts-, plan og utviklingsorganisasjon for de forannevnte museer. Østfoldmuseene skal utvikle en sterk og allsidig faginstitusjon som ut fra en samlet plan skal samordne innsamling, dokumentasjon, forskning og formidling av kultur- og naturhistorie i Østfold. Stiftelsen skal arbeide i overensstemmelse med ICOM's museumsetiske regelverk.

Østfoldmuseene skal legge til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet, og fremme samarbeid mellom frivillige krefter og museets medarbeidere. Østfoldmuseene skal arbeide for at museene i Østfold får et godt faglig og vitenskapelig fundament og gode bevaringsforhold for samlingene. Samlingene skal være tilrettelagt slik at et bredt publikum er sikret adgang. Østfoldmuseene skal yte faglig bistand til og videreutvikle samarbeidet med de mindre museene i Østfold som ikke er en del av stiftelsen.

Østfoldmuseene skal bidra til å delta i utvikling av nasjonale og internasjonale museumsnettverk.

Styrets virksomhet

Styret har i 2018 avholdt 8 styremøter og behandlet 49 saker.

Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede og årsregnskapet for 2018 er satt opp under denne forutsetningen.

Stiftelsens egenkapital

Egenkapital ved utgang av året var 52,0 mill NOK, en økning på 0,1 mill NOK i forhold til egenkapital per 31.12.2017.

Arbeidsmiljø og personalet

I henhold til gjeldende lover og forskrifter fører selskapet oversikt over totalt sykefravær blant selskapets ansatte. Totalt sykefravær utgjorde i 2018 3,8 % mot 5,1 % i 2017, derav 2 langtidssykemeldte. Langtidsfraværet har ikke sammenheng med arbeidsmiljøet ved stiftelsen.

Det har ikke vært registrert noen arbeidsulykke eller arbeidsuhell i 2018.

Per 31.12.18 var det ansatt i faste stillinger 20 menn (17,8 årsverk) og 44 kvinner (35,9 årsverk), totalt 64 faste stillinger (53,7 årsverk). I tillegg har det gjennom året vært tilknyttet 25 menn (3,2 årsverk) og 37 kvinner (7,2 årsverk) i midlertidige stillinger. Totalt 62 midlertidige stillinger (10,4 årsverk). Av dette er de fleste sommervikarer ved avdelingene

Styret besto av 3 menn og 5 kvinner. Både styret og ledelse er bevisst på de samfunnsmessige forventninger til tiltak for å fremme likestilling i virksomheten og styret. Østfoldmuseene har en uttalt politikk om å øke mangfold og ikke forskjellsbehandle usaklig eller diskriminere.

Ytre miljø

Det er ingen forhold ved virksomheten og dens innsatsfaktorer og produkter som kan medføre en negativ påvirkning på det ytre miljø.

Årsresultat og disponering

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter fyllestgjørende informasjon om driften i løpet av året og om stillingen ved årsskiftet.

Stiftelsen hadde i 2018 et bokført årsresultat på kr 77.583 mot budsjettert kr 200.000.

Overført til egenkapital

Etter føring av årets overskudd, kr 77.583, er stiftelsens egenkapital nå kr 52.006.191 inkl. bundet stiftelseskapital på kr 100.000 og annen innskutt egenkapital kr 50.409.585.

Sarpsborg, den 26. februar 2019

Halstein Sjølie Styreleder	Wenche Olsen Styrets nestleder	Sissel Utne Styremedlem	Kari Kjærheim Styremedlem
Hanne Egenæss Wiig Styremedlem	Sigmund Karlsen Styremedlem	Roderick Ewart Styremedlem	Hege-Beate Lindemark Styremedlem

Østfoldmuseene

Resultatregnskap

	Note	2018	2017
Driftsinntekter			
Salgsinntekt	2	66 118 745	67 771 621
Annen driftsinntekt	2	2 477 467	2 332 526
Sum driftsinntekter		68 596 212	70 104 147
Driftskostnader			
Varekostnad		3 082 794	4 468 360
Lønnskostnad	4	39 538 345	38 790 949
Avskrivning	3	2 946 816	2 669 529
Annen driftskostnad	4	22 691 465	23 819 888
Sum driftskostnader		68 259 420	69 748 726
Driftsresultat		336 792	355 421
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen finansinntekt		252 763	252 908
Annen finanskostnad		511 972	595 648
Netto finansposter		-259 209	-342 740
Ordinært resultat før skattekostnad		77 583	12 681
Årsresultat		77 583	12 681
Overføringer og disponeringer			
Overføringer annen egenkapital	10	77 583	12 681

Østfoldmuseene

Balanse pr. 31. desember

	Note	2018	2017
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	3	63 329 634	64 441 543
Maskiner og anlegg	3	1 136 904	865 457
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontormaskiner ol	3	11 554 199	12 343 329
Sum varige driftsmidler		76 020 737	77 650 329
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		255 000	255 000
Andre fordringer		1 647 102	1 466 274
Sum finansielle anleggsmidler		1 902 102	1 721 274
Sum anleggsmidler		77 922 839	79 371 603
Omløpsmidler			
Varer	6	1 445 089	1 133 714
Fordringer			
Kundefordringer		655 906	395 739
Andre fordringer		2 783 787	2 674 656
Sum fordringer		3 439 693	3 070 395
Bankinnskudd, kontanter og lignende	7	18 962 410	12 665 250
Sum omløpsmidler		23 847 192	16 869 359
Sum eiendeler		101 770 031	96 240 962

Østfoldmuseene

Balanse pr. 31. desember

	Note	2018	2017
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Annen innskutt egenkapital	10	50 509 584	50 509 584
Sum innskutt egenkapital		50 509 584	50 509 584
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	10	1 496 607	1 419 024
Sum opptjent egenkapital		1 496 607	1 419 024
Sum egenkapital		52 006 191	51 928 608
Gjeld			
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	5	14 329 889	13 999 816
Sum avsetning for forpliktelser		14 329 889	13 999 816
Annen langsiktig gjeld			
Gjeld til kredittinstitusjoner	9	13 264 660	14 179 730
Sum annen langsiktig gjeld		13 264 660	14 179 730
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		3 914 369	2 608 383
Skyldige offentlige avgifter		3 129 618	2 969 061
Annen kortsiktig gjeld	8	15 125 304	10 555 364
Sum kortsiktig gjeld		22 169 291	16 132 808
Sum gjeld		49 763 840	44 312 354
Sum egenkapital og gjeld		101 770 031	96 240 962

31. desember 2018
Sarpsborg, 26. februar 2019

Halstein Sigbjørn Sjølie Styreleder	Wenche Olsen Nestleder	Sissel Margrethe Utne Styremedlem	Kari Werborg Kjærheim Styremedlem
Hanne Rigmor Egenæss Wiig Styremedlem	Thomas Roderick Ewart Styremedlem	Hege-Beate Lindemark Styremedlem	Sigmund Karlsen Styremedlem

Østfoldmuseene

Kontantstrømoppstilling 01.01-31.12

	Note	2018	2017
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat før skattekostnad		77 583	12 681
Ordinære avskrivninger		2 946 816	2 669 529
Endring i varelager		-311 375	-460 569
Endring i kundefordringer		-260 167	533 300
Endring i leverandørgjeld		1 305 986	-2 874 470
Forskjeller i pensjonsmidler/-forpliktelser		330 073	406 836
Endring i andre tidsavgrensningsposter		4 440 538	1 517 781
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		8 529 454	1 805 088
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler		-1 317 224	-3 495 891
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-1 317 224	-3 495 891
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter			
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld		-915 070	-2 263 294
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-915 070	-2 263 294
Netto endring i likvider i året		6 297 160	-3 954 097
Kontanter og bankinnskudd per 01.01		12 665 250	16 619 347
Kontanter og bankinnskudd per. 31.12		18 962 410	12 665 250

Østfoldmuseene

Noter til regnskapet for 2018

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk.

Salgsinntekter
Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Andelen av salgsinntekter som knytter seg til fremtidige serviceytelser balanseføres som uopptjent inntekt ved salget, og inntektsføres deretter i takt med levering av ytelsene.

Klassifisering og vurdering av balanseposter
Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives planmessig. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer
Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Varige driftsmidler
Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets forventede økonomiske levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Dersom gjenvinnbart beløp av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen vil generere.

Pensjoner
Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening basert på forventet sluttlønn. Beregningen er basert på en rekke forutsetninger herunder diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet og frivillig avgang. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner fordeles over antatt gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik i beregningsforutsetningene (estimatendringer) fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid hvis avvikene ved årets begynnelse overstiger 10 % av det største av brutto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Kontantstrømoppstilling
Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Bruk av estimater
Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelsen av eiendeler og gjeld, samt usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen under utarbeidelsen av årsregnskapet i henhold til god regnskapsskikk.

Østfoldmuseene

Noter til regnskapet for 2018

Note 2 - Salgsinntekter og offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd, ordinære	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftstilskudd fra Kulturdep	29 160 000	28 540 000
Driftstilskudd fra Østfold Fylkeskommune (ØFK)	17 307 105	17 085 000
Driftstilskudd fra vertskommuner	12 271 795	12 306 960
Sum offentlige tilskudd	58 738 900	57 931 960

Offentlige tilskudd, prosjektrelaterte	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Offentlige tilskudd, prosjektrelatert	5 149 111	2 153 766

Gaveforsterkning	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Gaveforsterkning Kulturdep, Stat	360 500	700 000

Østfoldmuseene har også inntekter fra billettsalg sesong og arrangementer, samt fra butikk og kafevirksomhet, totalt for 2018 kr 2,467 millioner.

Annen driftsinntekter på kr 2,477 millioner er i all hovedsak relatert til internfakturering og leieinntekter.

Note 3 - Varige driftsmidler

	Driftsløsøre	Maskiner, transportmidler	Bygg / Tomt	Samlinger	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	7 275 472	4 356 955	75 297 236	11 788 463	98 718 126
Årets tilganger	184 610	475 000	509 257	148 357	1 317 224
Anskaffelseskost 31.12.	7 460 082	4 831 955	75 806 493	11 936 820	100 035 350
Akk.avskrivning 31.12.	-5 670 181	-3 648 515	-12 476 859	-2 219 059	-24 014 614
Balanseført pr. 31.12.	1 789 901	1 183 440	63 329 634	9 717 761	76 020 736
Årets avskrivninger	-652 897	-221 518	-1 621 165	-451 236	-2 946 816

Det opereres med forskjellige avskrivningstider avhengig av avskrivningsgruppe og innenfor hver gruppe slik:
- Inventar 3-10 år
- Maskiner 5-20 år
- Biler og andre transportmidler 5-10 år avhengig av objekt
- Bygg 5-40 år
- Tomter Tomter avskrives ikke
- Samlinger 8-15 år (museale samlinger avskrives ikke)
- Anlegg under utførelse Objekter som ikke er ferdigstilt og avskrives ikke

Mottatte prosjekttilskudd blir avsatt som gjeld i regnskapet. Kostnader tilkyttet prosjekter blir balanseført som eiendel på anlegg under utførelse i balansen. Når prosjektet ferdigstilles blir dette bokført netto, og evt. overforbruk blir aktivert i balansen.

Østfoldmuseene

Noter til regnskapet for 2018

Note 4 - Lønnskostnader, antall ansatte, lån til ansatte og godtgjørelse til revisor

Lønnskostnader	**2018**	**2017**
Lønninger	30 537 768	30 008 284
Arbeidsgiveravgift	4 408 799	4 317 580
Pensjonskostnader	4 599 418	4 433 738
Andre ytelser	-7 640	31 347
Sum	39 538 345	38 790 949

Antall sysselsatte gjennom året er 126 som representerer 64,1 årsverk.

Ytelser til ledende personer

	Daglig leder	Styret
Lønn	804 749	200 000
Pensjonsutgifter	16 099	0
Annen godtgjørelse	35 673	0

Selskapet er pliktig til å ha tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov.

Lån og sikkerhetsstillelse til ledende ansatte, tillitsvalgte og aksjeeiere mv.

Det er ikke lån eller sikkerhetsstillelse til fordel for daglig leder, leder av styret, styrerepresentanter eller ansatte.

Godtgjørelse til revisor er fordelt på følgende:	**2018**
Lovpålagt revisjon	88 924
Andre attestasjonstjenester	17 775
Andre tjenester	80 500

Merverdiavgift er ikke inkludert i revisjonshonoraret.

Østfoldmuseene

Noter til regnskapet for 2018

Note 5 - Pensjoner

Føring av pensjonsforpliktelser skjer i henhold til Norsk Regnskapsstandard 6 og dette regnskapsprinsippet er benyttet etter omleggingen til føring som øvrige selskap fra 2012.

ØM har sine pensjonsordninger i KLP og disse sikrer tjenestepensjon for de ansatte som omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon. Pensjonene samordnes med utbetalinger fra folketrygden.

Medlemsstatus	**2018**	**2017**
Antall aktive	84	78
Antall oppsatte	98	90
Antall pensjoner	50	45
Gj.snitts pensjongr., aktive	326 606	330 017
Gj.snitts alder, aktive	46	47
Gj.snitts tjenestetid aktive	9	9

Forutsetninger	**2018**	**2017**
Diskonteringsrente	2,60 %	2,60 %
Lønnsvekst	2,75 %	2,50 %
G-regulering	2,50 %	2,25 %
Pensjonsregulering	1,73 %	1,48 %
Forventet avkastning	4,30 %	4,10 %
Arb.g.avg. sats	14,10 %	14,10 %
Amortiseringstid	15 år	15 år

Pensjonskostnader inkl. aga	**2018**	**2017**
Nåverdi av årets opptjening	5 225 688	4 683 991
Rentekostnad	1 983 907	1 979 881
Brutto pensjonskostnad	7 209 595	6 663 872
Forventet avkastning	-2 479 339	-2 007 206
Administrasjonskostnad/rentegaranti	250 632	250 461
Netto pensjonskostnad inkl. adm. kost	4 980 888	4 907 127
Aga netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	702 305	691 905
Resultatført pensjonskostnad	5 686 311	5 599 032

Pensjonsforpliktelse	**2018**	**2017**
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	83 806 451	78 461 010
Pensjonsmidler	62 224 996	59 273 727
Netto forpliktelse før AGA	21 581 455	19 187 283
Arbeidsgiveravgift	3 042 985	2 705 407
Netto forpliktelse inkl. AGA	24 624 440	21 892 690
Ikke resultatført aktuarielt gevinst(tap) ekskl. aga	-9 022 392	-6 917 504
Ikke resultatført aktuarielt gevinst(tap) aga	-1 272 159	-975 370
Balanseført nto forpl./(midler) etter aga	14 329 889	13 999 816
Herav balanseført aga	1 770 826	1 730 037

Årsrapport: 10. Vedlegg, Regnskap2018

Østfoldmuseene

Noter til regnskapet for 2018

Avstemming	**2018**	**2017**
Balanseført netto forpliktelse/(midler) UB ifjor	13 999 816	13 592 980
Resultatført pensjonskostnad inkl. aga og adm.kost	5 686 311	5 599 032
AGA innbetalt premie/tilskudd	-661 902	-641 630
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-4 694 337	-4 550 566
Balanseført netto forpliktelse/(midler) UB i år	14 329 888	13 999 816

Note 6 - Varer

	2018	**2017**
Innkjøpte varer til eget bruk	29 303	29 303
Ferdige egentilvirkede varer	595 333	590 123
Innkjøpte varer for videresalg	820 453	514 288
Sum	1 445 089	1 133 714

Note 7 - Bankinnskudd

	2018
Bundne skattetrekksmidler utgjør	1 286 795

Note 8 - Overførte bevilgninger, avsetninger mm.

Per 31.12.2018 er det i regnskapet avsatte bevilgninger, gaver, tilskudd mm på til sammen kr 10 415 290 som er bevilget til øremerkede formål til bruk i senere år.

Note 9 - Gjeld til kredittinstitusjoner

Etter refinansiering av sine lån i 2014 har Østfoldmuseene pr. 31.12.2018 ekstern langsiktig lånefinansiering kun i KLP.

Samlet langsiktig gjeld pr. 31.12.2018 utgjør kr 13 264 660.

Pantstillelse er gitt av eierstiftelsene som formelle eiere av bygninger, jf. inngåtte forvaltningsavtaler.
Garanti ved simpel kausjon fra Østfold Fylkeskommune for lån i KLP.

Note 10 - Egenkapital

	31.12.2017	**Årsresultat**	**31.12.2018**
Annen Egenkapital	1 419 024	77 583	1 496 607
Felles stiftelseskapital	100 000	0	100 000
Samlet innskutt egenkapital	50 409 585	0	50 409 585
Egenkapital 31.12.	51 928 609	77 583	52 006 192

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Sandesundsveien 2, NO-1724 Sarpsborg

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax:
www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til styret i Østfoldmuseene

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Østfoldmuseene som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettvisende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av stiftelsen i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i stiftelsens årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle stiftelsen eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

Penneo Dokumentnøkkel: 0YMTC-MILAY-13OSX-EZ73C-SC070-CP60D

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll;
- vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsens evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Sarpsborg, 27. februar 2019

Revisjonsberetningen er signert elektronisk

ERNST & YOUNG AS

Rolf Kristian Skramrud Arnesen
statsautorisert revisor

Penneo Dokumentnøkkel: 0YMTC-MILAY-13OSX-EZ73C-SC070-CP60D

Sarpsfossen 2018. Foto: Stein Johnsen / Elingaard Herregård. Foto: Gaute Jacobsen / Linnetunnelen på Rød Herregård. Foto: Espen Nordenhaug.

ØSTFOLD MUSEENE

www.ostfoldmuseene.no